

Samrådsunderlag

Falköping Mejeri ekonomisk förening

Underlag inför samråd inför tillståndsansökan miljöfarlig verksamhet.
Samrådsunderlaget uppfyller kravet för såväl undersöknings- som
avgränsningssamråd



AFRY, 2025-07-09

Samrådsunderlag

Falköping Mejeri ekonomisk förening

D0199289

Uppdragsledare: Nina Wennström

Biträdande uppdragsledare: Andrea Rutgersson

Handläggare: Nina Wennström, Andrea Rutgersson, Linnéa Björklund

Granskad av: Bertil Carlsson

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
2	Administrativa uppgifter	5
3	Bakgrund	6
4	Omgivningsförhållanden	8
5	Planförhållanden.....	12
6	Verksamhetsbeskrivning.....	14
7	Förutsedda miljökonsekvenser och avgränsning	29
8	Bästa tillgängliga teknik, BAT	37
9	Sökandens bedömning av betydande miljöpåverkan	37
10	Förslag till innehåll i miljökonsekvensbeskrivning	37
11	Samrådsprocessen	39
12	Tidplan.....	41
13	Sakkunskap hos de som tar fram underlag	42
14	Referenser.....	43

Bilagor

Bilaga 1 Behandling av personuppgifter.

1 Inledning

Falköpings Mejeri ekonomisk förening (Falköpings Mejeri) avser söka tillstånd enligt miljöbalken för befintlig och utökad produktion på anläggningen på fastigheten Lantmannen 7 i Falköping. Konsultföretaget AFRY har på uppdrag av Falköpings Mejeri upprättat skriftliga uppgifter inför samrådet.

Kommande ansökan om tillstånd för miljöfarlig verksamhet avser en utökad produktion av mjölkprodukter med mera vid den befintliga anläggningen i Falköping från nuvarande invägd mängd 180 000 ton per år till 400 000 ton per år.

Syftet med utökningen av produktionen är att möta den ökade efterfrågan på mejeriprodukter och framför allt torrmjölksprodukter, förbättra kostnadseffektiviteten genom stordriftsfördelar samt att säkra framtida arbetstillfällen inom svensk mejeritillverkning. En utökning av produktionen skapar förutsättningar för att fortsätta att utveckla och investera i Falköpings Mejeris anläggning i Falköping.

Den växande marknaden för torrmjölksprodukter innebär att Falköpings Mejeri planerar att uppföra en ny fabriksbyggnad som bland annat inrymmer en spraytork.

Verksamheten är tillståndspliktig enligt 9 kap miljöbalken och klassas som en B-anläggning med verksamhetskod 15.170-i enligt 5 kap 15 § miljöprövningsförordningen. Det är därmed en IED-verksamhet som omfattas av bestämmelser i industriutsläppsförordningen (2013:250).

Av 6 § miljöbedömningsförordningen framgår att verksamheter som är tillståndspliktiga enligt 5 kap 15 § miljöprövningsförordningen inte per automatik ska antas medföra en betydande miljöpåverkan. Baserat på verksamhetens lokalisering har ändå bedömningen gjorts att verksamheten innebär betydande miljöpåverkan, se avsnitt 9.

Samrådsunderlaget är utformat för att uppfylla kraven för såväl undersökningssamråd som avgränsningssamråd och ett kombinerat undersöknings- och avgränsningssamråd avses hållas. Samrådet syftar till att samråda om verksamheten kan antas innebära betydande miljöpåverkan, verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning, de miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra samt innehåll och utformning av miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

2 Administrativa uppgifter

Anläggningsnamn	Falköpings Mejeri ekonomisk förening
Anläggningsnummer	1499-1109
Organisationsnummer	767800-0238
Besöksadress	Odengatan 6 521 43 Falköping
Kommun	Falköpings kommun
Fastighetsbeteckning	Lantmannen 7
Fastighetsägare	Falköpings Mejeri ekonomisk förening
Koordinater (SWEREF 99 TM)	N: 6448065, E: 414527
Kontaktperson	Anders Segerström
Telefon	0515-72 32 55
E-post	anders@falkopingsmejeri.se
Gällande verksamhetskoder enligt miljöprövningsförordningen (2013:251)	15.170-i (B) Anläggning för framställning av mjölkprodukter med en produktion baserad på en invägning av mer än 200 ton per dygn som kalenderårsmedelvärde.
Huvudsaklig industriutsläppsverksamhet och BREF	15.170-i (Mjölkprodukter) Livsmedels-, dryckes- och mjölkindustrin 2019-12-04
Sidoindustriutsläppsverksamhet och övriga BREF	-
Prövningsmyndighet	Länsstyrelsen Västra Götaland
Tillståndsmyndighet	Miljösamverkan Östra Skaraborg
EPTR huvudkod	8.c. Behandling och framställning av mjölkprodukter

3 Bakgrund

3.1 Orientering

Falköpings Mejeri, beläget i centrala Falköping på fastigheten Lantmannen 7, har bedrivit sin verksamhet på platsen sedan 1931. Falköpings Mejeri ägs av sina mjölkproducenter, ca 178 medlemmar, och alla leverantörer är anslutna till IP Nöt & Mjolk Grundcertifiering (miljömärkning för svensk mat och blommor). I koncernen ingår de helägda dotterbolagen Västgöta Lagerterminal AB, AB Västgöta Mjölkförädling och Grådö Mejeri. Mejeriet erbjuder kunden mejeriprodukter förädlade i Sverige av 100 % svensk mjölkråvara och har som affärsidé att skapa förutsättningar för ägarna att bygga en långsiktig mjölkproduktion. Målet är att skapa bästa möjliga avräkningspris för producenten.

Mejeriet har tillstånd att väga in upp till 180 000 ton mjölk per år enligt tillstånd meddelat 2010. Företaget producerar mejeriprodukter såsom mjölk, grädde, fil, ost och mjölkpulver. Dotterbolaget Västgöta Lagerterminal AB driver ett lager för ost och emballage på fastigheten Okularet 10 i centrala Falköping, ca 2 kilometer nordost om mejeriets fastighet. Ost från mejeriet transporteras till detta lager.

För att möta den ökande efterfrågan på mejeriprodukter, och förbättra kostnadseffektiviteten genom stordriftsfördelar, planerar Falköpings Mejeri att utöka produktionen vid den befintliga anläggningen i Falköping.

3.2 Befintliga tillstånd

För verksamheten gäller tillståndsbeslut meddelat av Länsstyrelsen i Västra Götalands län, se Tabell 1.

Tabell 1. Gällande tillstånd för Falköpings Mejeri.

Myndighet	Datum och dnr	Beslutet gäller
Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Västra Götalands län	2010-04-22, dnr 551-50275-2008	Ansökan om tillstånd för framställning av mjölkprodukter med mera från en årlig invägning om 180 000 ton per år.
Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Västra Götalands län	2015-10-14, dnr 551-12064-2012	Slutliga villkor i tillstånd till framställning av mjölkprodukter

Gällande utsläppsvillkor redovisas i Tabell 2, Tabell 3 och Tabell 4.

Tabell 2. Utsläppsvillkor för utsläpp till spillvattennätet enligt gällande tillstånd (villkor 14).

Parameter	Begränsning	Typ av villkor
Avloppsvattenmängd	600 (m ³ /d)	Begränsningsvärde som veckomedelvärde
BOD ₇ till	1 600 (kg/d)	Begränsningsvärde som veckomedelvärde
Totalkväve (N-tot)	100 (kg/d)	Begränsningsvärde som veckomedelvärde

Ett begränsningsvärde för enskilt driftdygn enligt detta villkor anses vara uppfyllt om 90 % av antalet prover under året uppfyller kravet. Dock får kravet aldrig överskridas med mer än 50 % under ett enskilt driftdygn.

Tabell 3. Utsläppsvillkor för utsläpp till dagvattennätet av kylvatten och produktcondensat enligt gällande tillstånd (villkor 2 och 3)

Parameter	Begränsning	Typ av villkor
BOD ₇ till dagvatten	15 mg/l	Gränsvärde
Oljeindex	5 mg/l	Riktvärde. Om värdet överskrids ska omedelbara åtgärder och tillräckliga åtgärder vidtas så att värdet kan klaras senast vid den tidpunkt tillsynsmyndigheten bestämmer.

Tabell 4. Utsläppsvillkor för utsläpp till luft enligt gällande tillstånd (villkor 4 och 6).

Parameter	Begränsning	Typ av villkor
Stofthalt från spraytorkning	10 mg/Nm ³ torr gas	Riktvärde normal drift. Normal drift omfattar all tid förutom start- och stopperioder.
NO _x förbränning av eldningsolja	275 mg per Nm ³ torr rökgas vid 3 % syrgashalt	Riktvärde normal drift. Normal drift omfattar all tid förutom start- och stopperioder. Kontroll ska ske en gång vart tredje år

3.3 Ansökans omfattning

Ansökan avser ett nytt tillstånd för verksamheten. Ansökan omfattar tillstånd till framställning av mjölkprodukter med mera på fastigheten Lantmannen 7 i Falköpings kommun baserat på en invägning av upp till 400 000 ton per år. Verksamheten yrkar på att på nämnd fastighet få uppföra, installera och driva för anläggningen nya produktionsenheter i den omfattning som krävs för de nya processerna.

Befintligt tillstånd medger en årlig invägning av upp till 180 000 ton per år. Verksamheten ansöker nu om att öka den totala invägda volymen med 220 000 ton per år. Den sammanlagda invägda volymen blir då 400 000 ton per år. Den tillkommande ökningen som verksamheten planerar för består av invägning av 150 000 ton mjölkkråvara till mjölkpulverproduktion samt invägning av 70 000 ton mjölkkråvara till produktion av mjölkprodukter bestående av färskvaror, ost och produkter till industrikunder. I begreppet produkter till industrikunder ingår mjölk, grädde och mjölkpulver till industri för vidare storskalig förädling, såsom glass, pannkakor och tårter.

I ansökan ingår också en hantering av totalt 3 900 kg ammoniak.

3.4 Prövningsgrunder

Verksamheten är tillståndspliktig enligt bestämmelser i 9 kap. miljöbalken och klassificeras enligt följande bestämmelser i miljöprövningsförfordningen:

Tillverkning av mjölkprodukter

5 kap. 15 §: *Tillståndsplikt B och verksamhetskod 15.170-i gäller för anläggning för framställning av mjölkprodukter med en produktion baserad på en invägning av mer än 200 ton per dygn som kalenderårsmedelvärde.*

Verksamhet är kategoriserad som en IED-verksamhet som bland annat omfattas av bestämmelser i industriutsläppsförordningen (2013:250). En statusrapport enligt 23 § i industriutsläppsförordningen har upprättats och skickats in till tillsynsmyndigheten.

Varken nuvarande eller den planerade verksamheten omfattas av lagstiftning som avser stora kemikalieolyckor, den så kallade Seveso-lagstiftningen.

Energianläggningen

21 kap 11 §: *Anmälningsplikt C och verksamhetskod 40.60 gäller för anläggning för förbränning med en total installerad tillförd effekt av 1. mer än 500 kilowatt men högst 20 megawatt, om annat bränsle används än enbart fossil eldningsolja eller biogen eller fossil bränslegas.*

När tillstånd söktes för verksamheten ingick energicentralen i prövningen av verksamhetens tillstånd. Sedan dess har förändringar skett i energicentralen och BK-Tech har installerat en pelletspanna med en total installerad effekt om 4 MW. BK-Tech ansvarar i dagsläget för driften av pelletsanläggningen och säljer ånga till mejeriet. Mejeriet äger fastigheten och leasar byggnad och utrustning av WASA Kredit. I energicentralen finns också en oljepanna med en total installerad effekt om 2,2 MW som mejeriet ansvarar för. I en nära framtid avses oljepannan avvecklas och en tillkommande elpanna respektive pelletspanna installeras. Framtida total installerad effekt för energicentralen är 14 MW. Se vidare beskrivning i 6.3.

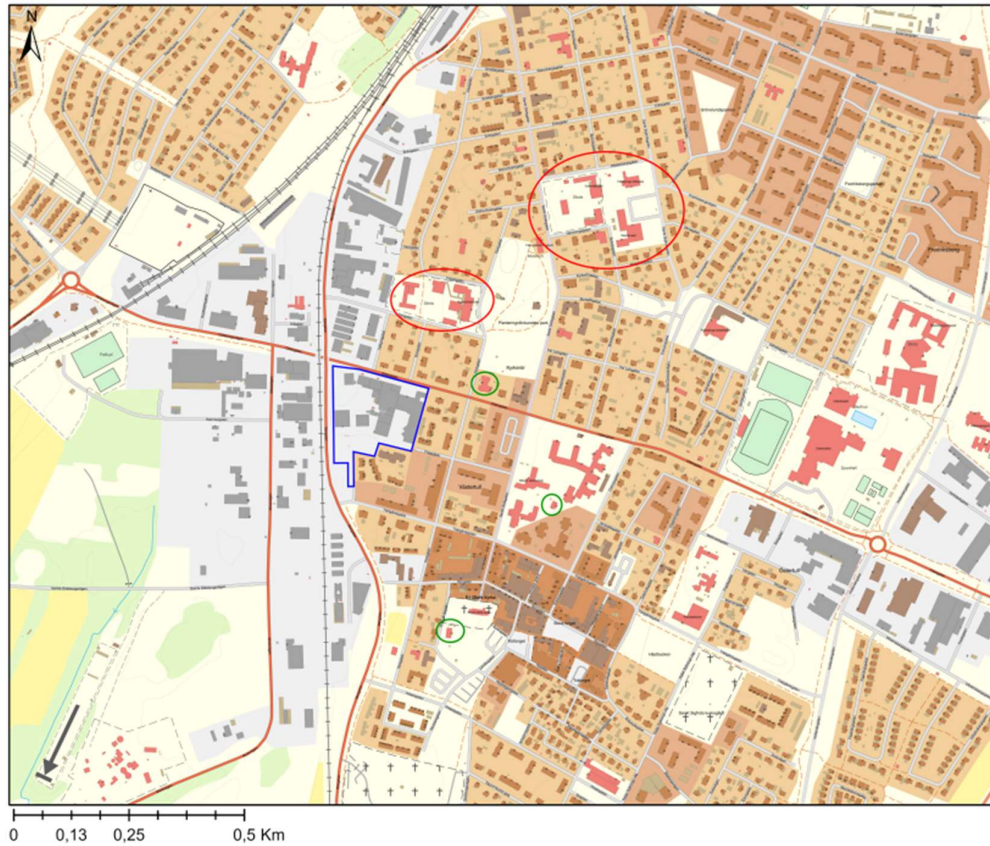
BK-Tech har som verksamhetsutövare lämnat in en egen anmälan om C-verksamhet för pelletspannan om 4 MW. När tillstånd nu söks som ändringstillstånd eller nytt tillstånd avses hela energianläggningen ingå i ansökt tillstånd.

Verksamheten omfattas av förordning (2018:471) om medelstora förbränningsanläggningar.

4 Omgivningsförhållanden

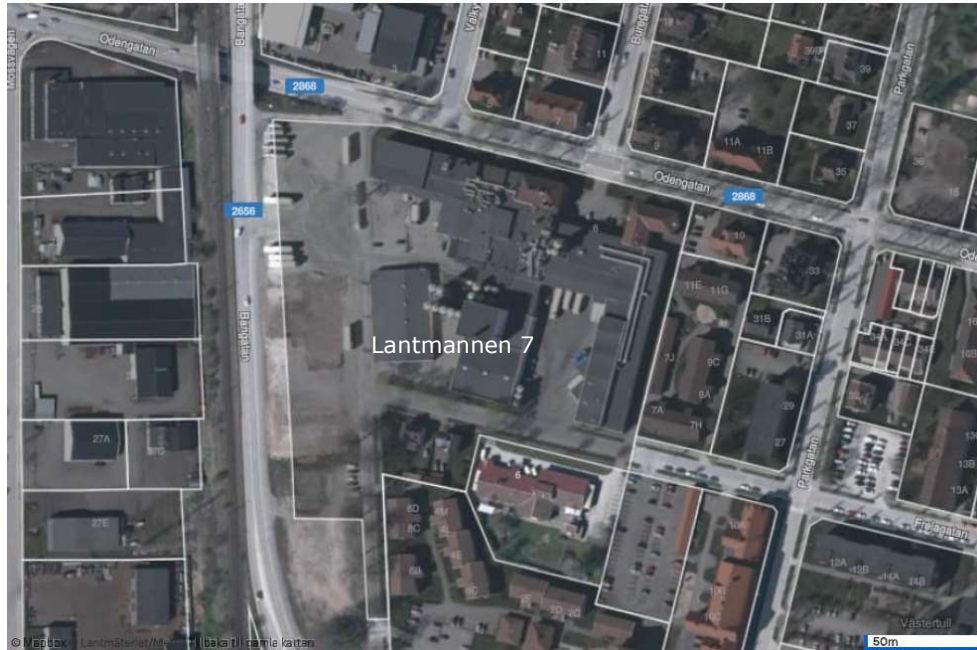
4.1 Lokalisering

Verksamheten är belägen i centrala Falköping på fastigheten Lantmannen 7, se Figur 1. Fastighetsgränsen motsvarar i ansökan "verksamhetsområdet". Väster om verksamhetsområdet är en större transportled, Bangatan, belägen och väster om denna sträcker sig järnvägen i nord-sydlig riktning. Väster om järnvägen och nordväst om verksamheten finns ett industriområde. Verksamhetsområdet omges direkt i norr, öster och söder av bostäder. Närmaste skola, Kyrkerörsskolan, är belägen ca 150 meter norr om mejeriets verksamhetsområde. En annan skola, Centralskolan är belägen ca 430 m nordost om verksamhetsområdet. Cirka 95 m nordväst om verksamhetsområdet finns Urds förskola. Molekylens förskola är belägen cirka 320 m öster om verksamhetsområdet och cirka 400 m sydöst om verksamhetsområdet är Bokens förskola belägen. Idrottsanläggningar är belägna ca 450 m väster respektive ca 650 m öster om verksamhetsområdet.



Figur 1. Översiktskarta över Falköpings Mejeri. Blå markering representerar ungefärlig fastighetsgräns för Lantmannen 7. Röda ringar visar skolans lokalisering. Gröna ringar visar förskolors lokalisering i närområdet. Gråa områden utgör industriområden och bruna områden utgör bostadsområden. Bakgrundskarta: Länsstyrelsens WebbGIS.

I Figur 2 framgår fastighetsgränsen för Lantmannen 7 tydligare.



Figur 2. Fastighetsgränser för Lantmannen 7. Bakgrundskarta: Lantmäteriet.

4.2 Mark- och grundvattenförhållanden

Jordlagren i området domineras av lerig morän enligt Sveriges geologiska undersöknings (SGU:s) jordartskarta. Vid genomförande av miljöteknisk markprovtagning för statusrapporten, se avsnitt 4.3, togs jordprover i två punkter vid eldningsoljecisternen utanför energicentralen i verksamhetsområdets nordvästra hörn. Enligt utredningen utgörs jordlagren inom undersökningsområdet av fyllnadsmassor bestående av grusig sand ner till 2 m och därefter av naturlig jord bestående av sand med inslag av grus och lera. (SWEKO, 2023).

Enligt SGU:s brunnskarta finns det en dricksvattenbrun på ca 100 m norr om verksamhetsområdet, i bostadsområdet på andra sidan Odengatan. Det finns även flera energibrunnar runtomkring verksamhetsområdet. (SGU, 2025)

Verksamhetsområdet ligger inom två grundvattenförekomster i sedimentärt berg; Falköping-Skövde (WA69246620) respektive Falköping Kalksten (WA65864756). Grundvattenförekomsterna omfattas av miljökvalitetsnormer för grundvatten. Båda vattenförekomsterna har god kemisk och kvantitativ status.

4.3 Markföroreningar

Enligt EBH-portalens MIFO-dokument finns ett identifierat misstänkt förorenat objekt på Lantmannen 7. Objektet har tilldelats branschris klass 2, stor risk, i MIFO fas 1. Klassningen baseras på risk för förekomst av oljeförorening.

På fastigheten har det tidigare bedrivits drivmedelshantering inom fastighetens västra och centrala del, i anslutning till nuvarande kallager (VL-förrådet). Dessa historiska verksamheter ska ha bedrivits mellan åren 1947–1983. Volvo ska enligt muntliga uppgifter ha haft ett reservdelslager samt en tvätthall/smörjhall på området som senare togs över av Lantmännen. En bensinstation som drevs av Caltex fanns på den

västra delen av fastigheten och Lantmännens ska också ha haft en bensinstation på området.

Enligt muntliga uppgifter han även en däckmontör varit verksam på området. Majoriteten av byggnaderna från tidigare verksamheter är rivna och kända cisterner ska ha tagits upp och sanerats. Mejeriverksamheten har expanderat österut under årens lopp och har tagit angränsande mark öster och väster om det ursprungliga verksamhetsområdet i anspråk. Idag är området bebyggt med olika anläggningar som hör till mejeriverksamheten.

År 2013 genomförde HIFAB en markmiljöundersökning för att undersöka föreningssituationen vid de före detta bensinstationer som tidigare funnits på fastigheten. I rapporten nämns att ett flertal cisterner tidigare ska ha tagits bort och sanerats, men inga närmare uppgifter om när detta ska ha skett ges. Undersökningens syfte vara att utreda om marken förorenats av den tidigare verksamheten vid den nedlagda bensinstationen. Provtagning utfördes på den asfalterade plan som idag finns norr om nuvarande kallager, där bensinstationerna ska ha varit belägna. Vid provtagningen noterades indikationer på förorening i form av svag oljelukt. Kemisk analys av jordprover på laboratorium visade dock inte på några betydande föroreningshalter i mark eller grundvatten. (SWECO, 2023)

Under 2023 har SWECO upprättat en statusrapport på uppdrag av Falköpings Mejeri (SWECO, 2023). Utifrån bedömning av de kemikalier som används, hantering av dessa och det avfall som uppkommer i verksamheten samt verksamhetens skydd för spill och olyckor, bedömdes risken för föroreningsskada på mark och grundvatten vara låg. För majoriteten av de kemikalier som används i verksamheten bedömdes det inte föreligga någon risk för föroreningsskada. Många kemikalier används i mycket liten mängd. För de kemikalier som används i stora mängder bedömdes sannolikheten för utsläpp till mark låg med tanke på de säkerhetsåtgärder och rutiner som finns för lagring och användning. Eldningsolja var det ämne som bedömdes kunna innebära en risk för föroreningsskada och därmed enligt metod för att upprätta statusrapport utgör ett så kallat *relevant* miljö- och hälsofarligt ämne.

En miljöteknisk markundersökning genomfördes och begränsades till provtagning i jord och grundvatten vid energicentralens eldningsoljecistern samt i grundvatten uppströms området. Det påträffades inga föroreningshalter i marken vid energicentralen som överstiger Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM). Flera av ämnena uppvisade halter som understiger riktvärden för känslig markanvändning (KM) och i de flesta fall var de även under rapporteringsgränser. De avvikande ämnena var arsenik och barium som påträffas i högre halt än deras respektive riktvärde för känslig markanvändning (KM). I grundvattenrör vid eldningsoljetanken påträffades nickel i en halt som motsvarar måttlig halt (påtaglig påverkan) enligt SGU:s bedömningsgrunder för grundvatten. Även uppströms området påträffades nickel i grundvattnet men i lägre halt.

4.4 Vattenrecipient

Såväl sanitärt avloppsvatten som processavloppsvatten avleds till det kommunala spillvattennätet som är anslutet till Hulesjöns avloppsreningsverk. Recipient för renat avloppsvatten från Hulesjöns reningsverk är Hulesjön, som hör till Lidans avrinningsområde.

Dagvatten från fastigheten och visst processavloppsvatten avleds till kommunens dagvattennät och tillförs recipienten Lidan nedströms avloppsreningsverket.

Utsläppspunkten är belägen i vattenförekomsten Lidan – Tovarp till Falköping (WA16294763) och omfattas av miljökvalitetsnormer för ytvatten.

Vidare redogörelse och bedömning av påverkan görs i avsnitt 7.4.

4.5 Riksintressen och områdesskydd

Verksamheten ligger inom område som omfattas av följande riksintressen:

- Riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap 6 § miljöbalken - Kambrosilurområdet
- Riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap 9 § miljöbalken - påverkansområde för väderradar
- Riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap 8 § miljöbalken - MSA-yta för Jönköpings flygplats

Följande riksintressen finns inom en radie av 3 km från verksamhetsområdet:

- Mösseberg och Slafsanområdet som är ett utpekade riksintresse för naturvård och friluftsliv, ca 1,3 km nordväst om verksamhetsområdet
- Bestorpskärr (Natura 2000-område), ca 1,3 km väster om verksamhetsområdet
- Mössebergs östsluttning (Natura 2000-område och naturreservat), ca 1,3 km nordväst om verksamhetsområdet
- Gröna mad (Natura 2000-område och naturreservat), ca 2,2 km nordväst om verksamhetsområdet

Längs Balderstensgatan och Odengatan finns alléer som skyddas av det generella biotopskyddet. Det finns inte några andra skyddade naturmiljöer inom verksamhetsområdet eller i dess direkta närhet. Inom en radie av 3 km från verksamhetsområdet finns Bestorp naturreservat, ca 1,5 km väster om verksamhetsområdet.

I övrigt finns inga utpekade skyddsvärda områden enligt 7 kap. miljöbalken som bedöms kunna påverkas av planerad verksamhet. Skyddsvärda områden enligt 7 kap. innefattar t.ex. nationalparker, natur- och kulturresevat, naturminnen, biotopskyddsområden, djur- och växtskyddsområden, strandskyddsområden samt miljö- och vattenskyddsområden.

Vidare redogörelse och bedömning av påverkan på aktuella riksintressen och naturmiljö görs i avsnitt 7.1 och 7.2.

5 Planförhållanden

5.1 Översiktsplan

Falköpings kommuns översiktsplan 2017–2030 trädde i kraft den 26 februari 2018. I översiktsplanen är markanvändningen för området där mejeriet är beläget utpekade som ett verksamhetsområde. Enligt översiktsplanen är det sådana områden med verksamheter som inte bör blandas med bostäder. Det kan vara verksamheter som är ytkrävande, störande, miljöpåverkande eller som genererar tung trafik eller är besöksintensiva på ett sätt så att det inte lämpar sig i närheten av bostäder eller andra användningar som istället hamnar under *tätort*. (Falköpings kommun, 2018)

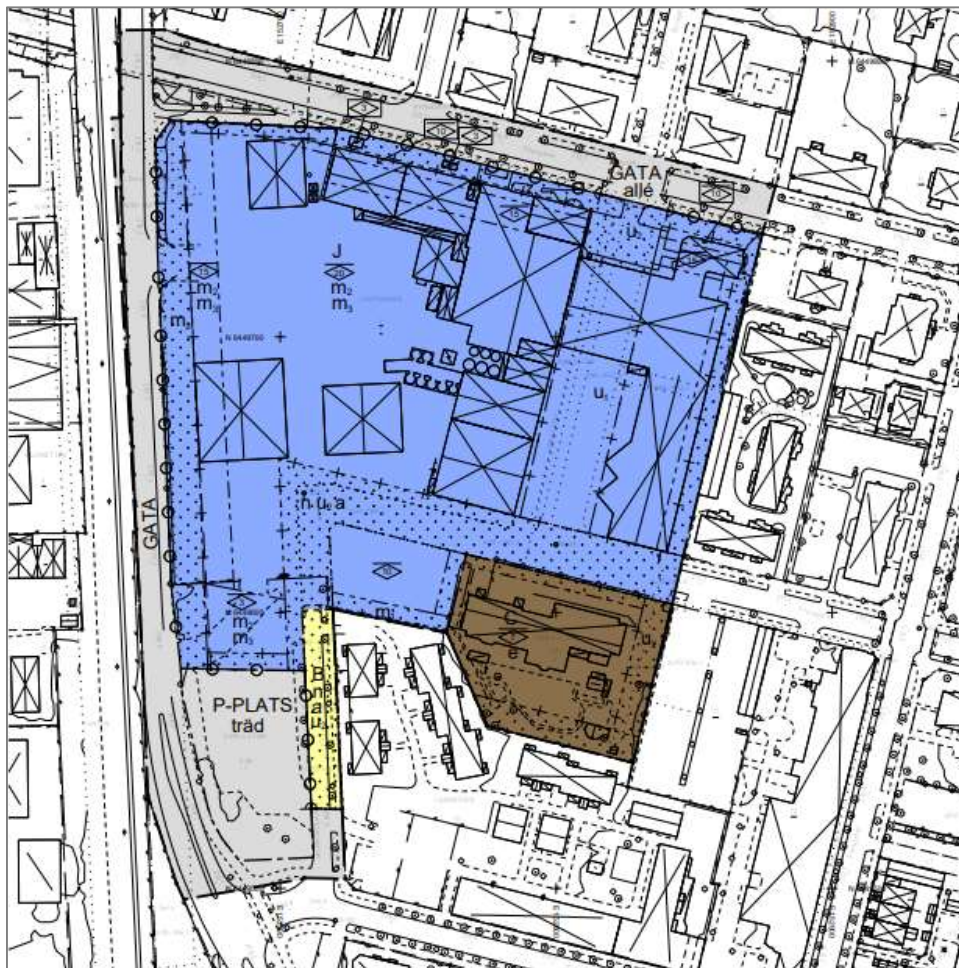
Det pågår ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan som ska gälla fram till 2040. Planen har varit ute på samråd under 2024. En framtida tätortsutbyggnad planeras för området norr om verksamheten (beteckning: Stadsdelsomvandling Bangatan).

Markanvändningen för mejeriets fastighet är fortsatt utpekad som ett verksamhetsområde i den nya översiktsplanen. (Falköpings kommun, 2024)

Verksamheten bedöms således vara i överensstämmelse med gällande samt pågående ny översiktsplan.

5.2 Detaljplan

Verksamheten ligger inom gällande detaljplan "Lantmannen 7 m.fl.", fastställd av kommunfullmäktige. Detaljplanen vann laga kraft den 18 oktober 2021. Enligt detaljplanen är markanvändningen där mejeriverksamheten är belägen industriverksamhet (J) och markreservat för tekniska anläggningar (m), se Figur 3. Verksamheten som bedrivs på platsen är således i överensstämmelse med markanvändningen i detaljplanen. (Falköpings kommun, 2021)



Figur 3. Gällande detaljplan för Lantmannen 7 m. fl. (Falköpings kommun n.d., Lantmannen 7 – Planbeskrivning). Beteckningen J innebär markanvändningen industri. Beteckningen B innebär bostäder och beteckningen C daglig verksamhet.

Detaljplanen anger att byggnader inte får uppföras vid fastighetsgränsen mot norr och öster samt att byggnader högst får bli 20 meter höga.

Verksamheten planerar att uppföra en ny byggnad för en spraytork som planeras vara i storleksordningen 26 meter hög med en area på 300 m². Detta innebär en avvikelse från detaljplanen. Falköpings Mejeri har sökt förhandsbesked på bygglov.

Byggnadsnämnden i Falköping har den 23 april 2025, § 41, beviljat mejeriet förhandsbesked på bygglov. Byggnadsnämnden konstaterar att planerad utbyggnad är i överensstämmelse med detaljplanens syfte och i begränsad omfattning (i relation till den totala tillbyggnadens storlek) och nödvändig för att området ska kunna användas på ett ändamålsenligt sätt, enligt 9 kap. 31 b § punkt 2 (plan- och bygglagen). Förhandsbeskedet gäller om bygglov ansöks inom två år från beslutsdatum.

5.3 Angränsande och pågående detaljplaneförändringar

Det pågår inga detaljplaneförändringar i närheten av aktuellt verksamhetsområde. Det närmaste område i vilken det pågår ett arbete med detaljplaneförändring "Ägir 26" som är belägen ca 300 meter nordväst om mejeriets verksamhetsområde. Ärendet är i samrådsskedet. Andra detaljplaneförändringar är "Ranten 2:14 och Sankt Göran 22" som är pausad. Dessa områden är belägna ca 500 meter nordost om mejeriets verksamhetsområde. (Falköpings kommun, 2025)

6 Verksamhetsbeskrivning

6.1 Produktion

6.1.1 Befintlig verksamhet

Falköpings Mejeri producerar mejeriprodukter, såsom mjölk, grädde, fil, ost och mjölkpulver. Tillståndet medger också produktion av juice. Dotterbolaget Västgöta Lagerterminal AB driver ett lager för ost och emballage på fastigheten Okularet 10 i centrala Falköping.

AB Västgöta Mjölkförädling, som idag till 100 % ägs av Falköping Mejeri, ansvarar för mjölkpulvertillverkningen men driften sköts av Falköping Mejeri. Falköpings Mejeri äger fastigheten och lokalerna och all personal härrör från Falköpings Mejeri. AB Västgöta Mjölkförädling äger maskiner och inventarier samt köper in råvara och säljer pulver.

Tabell 5. Invägning och produktion år 2019–2023. Gråmarkerat fält redovisar total invägning som jämförs med tillståndsgivet produktionsmått om en invägning av 180 000 ton/år.

Invägning/produktion (ton/år)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Invägning						
Hel- skum- och kärnmjölk	152 440	161 449	175 988	172 299	174 683	179 014
Varav från egna leverantörer	135 820	154 937	159 517	163 086	170 890	170 835
Produktion						
Färsvaror inklusive fermenterade produkter*	56 760	63 605	77 002	77 579	83 654	86 371
Industriermjölk/grädde	13 660	10 442	10 204	12 144	11 597	12 599
Pulver	5 279	5 035	5 189	5 519	4 950	5 158
Ost	3 105	3 042	3 223	2 437	2 595	2 972
Djurfoder (vassle)	30 852	30 118	30 767	23 662	25 944	27 639
Djurfoder (spill från fermenterade produkter)	3 937	4 198	3 629	3 805	3 593	3 184

*Färsvaror - samlingsnamn för konsumtionsmjölk som avser såväl syrad som icke syrad mjölk med fetthalt upp till 40 %.

Som framgår av Tabell 5 ovan är verksamhetens produktion nära tillståndsgivet produktionstak, varför nuläget kan anses motsvara nollalternativet.

6.1.2 Planerad verksamhet

Verksamheten planerar att öka den totala invägda volymen för att framställa mjölkprodukter med mera med 220 000 ton per år. Den sammanlagda invägda volymen blir då 400 000 ton per år. Den tillkommande ökningen som verksamheten planerar för består av invägning av 150 000 ton mjölkråvara till mjölkpulverproduktion och invägning av 70 000 ton mjölkråvara till produktion av mjölkprodukter bestående av färskvaror, ost och produkter till industrikunder. Den ungefärliga fördelningen av den ökade invägda volymen mjölkråvara är följande:

1. 30 000 ton mjölkråvara till produktion av färskvaror
2. 20 000 ton mjölkråvara till produktion av ost
3. 20 000 ton mjölkråvara till produktion av produkter till industrikunder

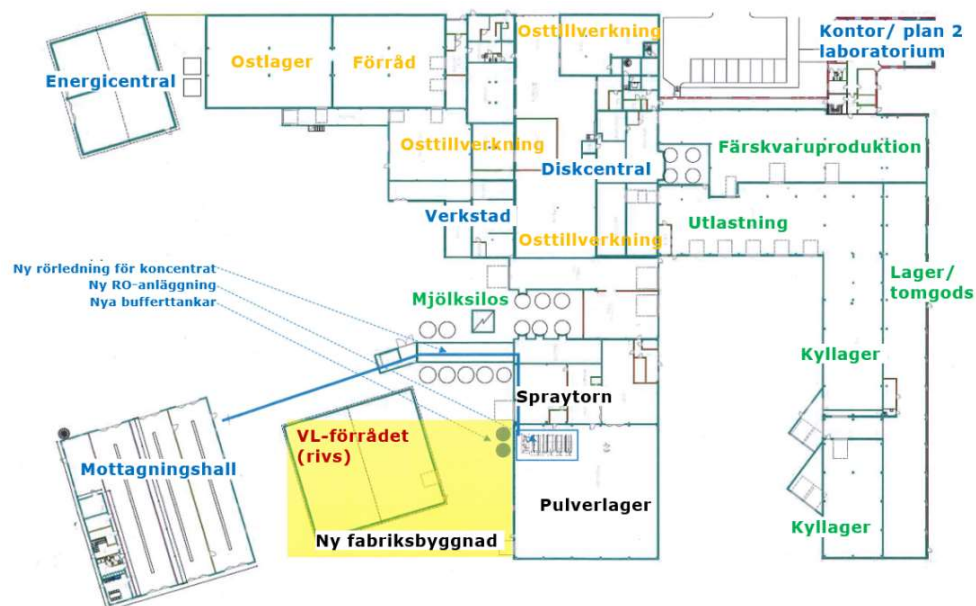
6.2 Processer och anläggningar

6.2.1 Befintlig verksamhet

Mejeriet har flera verksamhetsområden vilka omfattar tillverkning av färskvaror, fermenterade produkter, ost och mjölkpulver. Tillståndet medger också produktion av juice. Produktionen pågår dygnet runt i olika skift. Intransport av mjölk sker alla dagar i veckan och dygnet runt.

Torrmjölksstillverkningen sker även dygnet runt när den är i drift, men drifttiderna påverkas av yttre omständigheter såsom vegetationsperiod, konjunkturläge och marknad.

Produktionen är uppdelad i olika avdelningar, såsom mottagningshall, maskinsal, färskvaruavdelning, ysteri och ostlager, mjölkpulveravdelning, kyl/lager och diskcentral.



Figur 4. Schematisk bild över mejeriets produktionslokaler.

Mottagningshall

Mjölken transporteras till mejeriet i tankbilar. Mjölken vägs in, kyls och pumpas därefter in i silotankar i maskinsalen. Yttre rengöring av tankbil sker på extern avsedd anläggning. I mottagningshallen sker tvätt av manluckor och pumpsåp manuell. Mjölktank CIP-diskas.

Maskinsal

Genom att använda olika recept vid behandlingen ges produkten olika egenskaper. I maskinsalen sker separering, homogenisering och pastörisering. Efter behandlingen förvaras mjölken i mellanlagringstankar och fördelas till respektive produktionsenhet; ysteri, mjölkpulver och färskvaror.

För att kyla den pastöriserade mjölken kyls mjölken av den inkommande kalla mjölken. Som komplement till kylningen under pastöriseringen används isvatten i en särskild kylkrets.

Färskvaruavdelningen

I färskvaruavdelningen förpackas mjölk, fil och grädde i paket. Smak till smaksatta filer tillsätts. Spill av fermenterade produkter går till djurfoder.

Kyllager

Samtliga färskvaror mellanlagras i en kyl innan leverans till kund. Transporterna till kunderna utföres främst med lastbil, men även tankbil förekommer vid transporter till större industrikunder.

Ysteri

Vid ystningen tillsätts syrningskulturer, löpe m.m. Ostmassan från ystningen pressas och saltas före lagring. Osten vaxas och lagring sker i mognadslagerlokaler med anpassad temperatur och fuktighet innan den säljs. Osten lagras allt från 2 till 18 månader. Andra produkter som erhålls vid tillverkningen utgörs av grädde, skummjolk och vassle.

Idag avskiljs vassle i ystningstanken; förpressningen och slutpressningen. Vasslen förs vidare till vasslebehandlingen. Här separeras vasslen från ostmassa som pressas till ost. Fettet separeras i vassleseparatorer. Vasslegrädden återförs till ystmjölken medan den separerade vasslen avsätts som djurfoder.

Mjölkpulveravdelningen

I pulveravdelningen indunstas skummjolk med en TS-halt (torrsubstanshalt) på ca 9 % till ett koncentrat med TS-halten ca 50 %. Koncentratet pumpas in i spraytorken där det torkas till en TS-halt på ca 96 %. Indunstarkondensatet avleds till det kommunala dagvattensystemet. Det torkade pulvret fylls på säckar och lagras i torrlager fram till uttransport till kund.

Övrig produktion

Befintligt tillstånd medger också produktion av crème fraîche, juice, matfett och glass. För närvarande sker ingen sådan produktion. Crème fraîche tillverkas genom att syrningskultur tillsätts och produkten syras i tank eller bågare. Vid tillverkning av juice pumpas vattenråvara in i en tank och juiceråvara tillsätts. Juicen högpastöriseras, kyls och pumpas därefter till en tappningstank.

Diskcentral

CIP-anläggningen i diskcentralen är uppdelad på opastöriserad respektive pastöriserad sida. CIP-disk av silos, bilar, tankar och ledningar loggas. Pulverfabrikens indunstare har egen CIP-anläggning.

En diskantläggning består av ett antal tankar innehållande erforderliga rengöringslösningar, pumpar för uppföring av rengöringsvätskor, värmväxlare för uppvärmning av vätskorna och automatisk styrning av rengöringsförloppet. Diskning och desinfektion sker genom att rengöringslösning cirkuleras genom diskobjekten så som ledningar, tankar och maskiner. En typisk diskcykel omfattar momenten tömning, försköljning, sköljning, alkalisk rengöring, mellansköljning, sur rengöring och eftersköljning (vissa objekt) samt sterilisering.

Övrig rengöring

Rengöring av övrig utrustning som inte är ansluten till tillverkningsprocessen samt av lokaler sker främst genom att rengöringsmedel pålägges med skumaggregat och spolas av med vatten.

Laboratorium

Verksamheten har ett laboratorium som sköter provtagning för råvarukontroll, processkontroll och produktkontroll. Det görs både kemiska och mikrobiologiska analyser samt sensoriska analyser (smaktester). Vissa prover skickas till externt laboratorium för analys av parametrar som inte kan utföras lokalt.

Verkstad

I verkstaden genomförs mindre reparationsarbeten av anläggningens processutrustning samt förebyggande underhåll och service.

6.2.2 Planerad verksamhet

Stora delar av befintlig produktion och processer samt användning av råvaror och kemikalier kommer vara desamma även i ansökt verksamhet.

Dagens befintliga VL-byggnad kommer att rivas och på platsen kommer det istället uppföras en ny byggnad som ska inrymma ett nytt spraytorn för torrmjök samt hela processen runt pulvertillverkningen, förpackningslinje, lager pulver och emballage. Se Figur 5.



Figur 5. Situationsplan där tillbyggnader framgår. Blå markering avser ny fabriksbyggnad. Gul markering avser nytt spraytorn för tormjolk. Röd pil markerar VL-förrådet som ska rivas.

Befintligt spraytorn för tormjolk kommer att behållas. Det kommer således finnas totalt två spraytorn för tillverkning av tormjolk vid planerad verksamhet.

Följande anläggningsdelar tillkommer:

1. Ett ca 26 m högt spraytorn på en ungefärlig yta om 300 m²
2. Två till tre silotankar för vatten från tormjölksproduktionen med vardera storleken 150 m³
3. Två silotankar för mjölk i storleksordningen ca 150 m³ vardera
4. Två industningsanläggningar till tormjölksproduktionen
5. Ytterligare en pastörinje och lagringstankar i den nya fabriksbyggnaden
6. CIP-disk (Cleaning in Place) till den nya anläggningsdelen för tormjölksproduktionen
7. Lastbrygga till den nya fabriksbyggnaden

För tormjölksproduktionen uppstår behov av att mellanlagra vatten innan vattnet återanvänds eller släpps ut till dagvattennätet. Verksamheten ser över möjligheten av att återanvända en viss andel av detta vatten i processerna.

6.3 Vattenförbrukning

6.3.1 Befintlig verksamhet

Vattenförsörjningen baseras helt på kommunalt dricksvatten. Den nuvarande vattenförbrukningen uppgår i medeltal till ca 300 000 m³ per år. Kommunalt dricksvatten används huvudsakligen för följande ändamål:

- Sanitära installationer
- Diskning
- Rengöring av maskiner och lokaler
- Pumpspädvatten och tätningsvatten
- Kylvattenpåfyllning
- Matarvatten till pannor
- Påfyllning av hetvattensystem
- Processvatten för ostprodukter
- Bansmörjning

Vattenförbrukningen styrs i hög grad av de hygieniska kraven som är nödvändiga för livsmedelsproduktion. Möjligheterna till vattenbesparande åtgärder genom hushållning är därför begränsade i dagens verksamhet. Återvinning av rent vatten utnyttjas i den mån det är hygieniskt möjligt.

6.3.2 Planerad verksamhet

Vid en framtida utökad produktion bedöms vattenförbrukningen komma att öka med ca 50 % jämfört med nuläget (som också motsvarar nollalternativet). Bedömd förbrukning vid maximalt nyttjande av befintligt tillstånd bedömdes i tidigare ansökan uppgå till ca 275 000 m³/år.

Framtida vattenförbrukning för planerad verksamhet bedöms alltså bli ca 450 000 m³/år.

Falköpings Mejeri för en dialog med VA-huvudmannen om möjligheten att tillhandahålla dricksvatten motsvarande ökningen. Enligt muntliga uppgifter ska det vara möjligt men kapacitetshöjande åtgärder på ledningsnätet kan bli nödvändiga.

6.4 Utsläpp till spillvattennätet

6.4.1 Befintlig verksamhet

Inom anläggningen avleds såväl sanitärt avloppsvatten som processavloppsvatten till det kommunala spillvattennätet.

Processavloppsvatten uppkommer i princip i alla tillverkningssteg inom mejeriet. Huvuddelen (föroreningsmässigt) uppstår vid diskningen av de olika diskobjekten såsom rörledningar, tankar, utrustningar etc. Härutöver uppkommer processavloppsvatten i samband med städningen av lokalerna och yttre rengöring av t.ex. förpackningsutrustningar.

I mottagningshallen sker tvätt av manluckor och pumpskåp manuellt. Tankbilars mjölkttankar CIP-diskas. Tvättvattnet från manuell tvätt av manluckor och pumpskåp samt avrinning från fordon når en ränna i vilken sand och grus avskiljs. Vattnet renas vidare i en oljeavskiljare innan avledning sker till det kommunala spillvattennätet.

Övrigt processavloppsvatten genomgår ingen annan förbehandling inne på verksamhetens område. Mejeriet har däremot bekostat en förbehandlingsdel inne på Hulesjöns avloppsreningsverk i vilken mejeriets sanitära avloppsvatten och processavloppsvatten förbehandlas innan det avleds till avloppsreningsverkets ordinarie reningssteg. I förbehandlingsanläggningen sker luftad utjämning, pH-justering, fällning och flotation. Det kommunala reningsverkets personal står för driften och provtagningen av förbehandlingen medan mejeriet står för kostnaderna för analyser och driften. Förbehandlingsanläggningen på reningsverket klarar 2 dygns utjämning.

Det finns ett avtal mellan mejeriet och kommunen som reglerar mejeriets brukande av kommunens allmänna avloppsanläggning. Detta avtal kommer att ersättas av ett nytt avtal som reglerar ansvars- och kostnadsförhållandena mellan parterna efter det att nytt tillstånd har sökts. Dagens avtal reglerar samma utsläppsgränser till spillvattennätet som gäller i villkor 14 i befintligt tillstånd. I Tabell 6 redovisas utgående flöden och mängder av näringsämnen till det kommunala spillvattennätet från mejeriet under åren 2019–2023.

Tabell 6. Utgående avloppsflöden och mängder i medeltal per dygn för BOD₇, totalkväve, totalfosfor och COD år 2019–2023 i jämförelse med gällande villkor.

Media	Enhet	Villkor	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Flöde	m ³ /dygn	600	278	353	409	395	416	439
BOD ₇	kg/dygn	1 600	606	718	690	762	608	843
Totalkväve	kg/dygn	100	33	37	36	36,4	34,4	40
Totalfosfor	kg/dygn	-	-	8,3	7,2	7,5	7,4	8,3
COD*	kg/dygn	-	-	1 090	1 007	1 097	898	1 150

* Kemisk syreförbrukning

Utgående flöden och mängder håller sig långt under uppsatta gränser i villkor och avtal med VA-huvudmannen.

6.4.2 Planerad verksamhet

I dagsläget håller sig verksamheten inom ramen för tillståndsgivna flöden och mängder av näringsämnen. Verksamheten har utifrån dagens utsläpp och flöden beräknat ökningen till följd av planerad verksamhet. Flödet kommer att öka med ca 25 % jämfört med nuläget, tillika maximalt nyttjande av befintligt tillstånd, och utgående mängder av BOD och totalkväve bedöms öka med 60 %. Gällande villkor bedöms innehållas för såväl flöde som mängder.

Det innebär att hela verksamhetens utsläpp vid planerad verksamhet fortsatt kommer innehålla gällande villkor samt gränser enligt gällande avtal med VA-huvudmannen.

6.5 Utsläpp till dagvatten

6.5.1 Befintlig verksamhet

Dagvatten från fabriksområdet avleds via separat system till kommunens dagvattennät.

Till dagvattensystemet avleds även rent kylvatten. Mängden kan uppskattas till ca 30 % av den förbrukade renvattenmängden på årsbasis. Kylvattnet innehåller inga kemikalietillsatser och håller en temperatur på ungefär 10–15° C.

Vid torrmjölsproduktion avlägsnas vatten genom indunstning i syfte att koncentrera produkten. Indunstarkondensatet avleds till kommunens dagvattennät och volymen vid maximalt nyttjande av befintligt tillstånd är ca 3 000 m³.

Verksamhetens tre kyltorn finns sig i energicentralen i verksamhetens nordvästra hörn. Till det kommunala dagvattennätet avleds avblödning från kyltornen samt vatten från årlig tömning av kyltornen. Vintertid töms systemet på vatten och nytt vatten pumpas in inför varje "ny" säsong. Total volym påfylld mängd vatten och avblödning som tillförts dagvattennätet var 6 399 m³ år 2024. Vattnet i kyltornen tillförs såväl biocid som en korrosionsinhibitor, som i dagsläget innehåller fosfortartrat. Vattnet kan

innehålla metaller från ledningar. Utsläppt mängd fosfor i detta dagvatten motsvarar ca 0,7 kg per år.

6.5.2 Planerad verksamhet

Mängden kylvatten bedöms öka med 25 % jämfört med nuläget (som också motsvarar maximalt nyttjande av befintligt tillstånd).

Mängden avlett indunstarkondensat till dagvattennätet bedöms öka med ca 300 m³/dygn om inget av det vattnet återanvänds. Sökande för dialog med VA-huvudmannen rörande kapacitet på befintliga ledningar och till vilken punkt på det kommunala dagvattennätet som tillkommande flöde kan tillföras.

I dagsläget används inte kyltornens totala kapacitet. Två kondensorer är igång året runt och den tredje är enbart igång under sommartid. Ingen förändring avseende nya installationer kommer att ske jämfört med befintligt tillstånd då kyltornens installerade kapacitet kan nyttjas för planerad verksamhet. För planerad verksamhet kommer också den tredje kondensorn att nyttjas året runt. Den årliga mängden vatten som avges från kyltornen kommer att öka med ca 2 200–3 200 m³. Utsläppt mängd fosfor i den ökade mängden vatten som avleds till dagvattennätet motsvarar ca 0,2 kg per år.

6.6 Kemikalier

6.6.1 Befintlig verksamhet

Huvuddelen av de processkemikalier som används i verksamheten utgörs av sura och alkaliska disk-, rengörings- samt desinfektionsmedel. Processkemikalier förvaras i ostlagrets kemikalieum, i kallförrådet (VL-förrådet), maskinsalen, diskcentralen och skumstationer. Lut och syra för CIP-rengöring (Cleaning In Place) förvaras inomhus i lagringstankar.

Utöver processkemikalier hanteras kemikalier inom pannanläggningen, verkstaden och laboriet. Panncentralens kemikalier förvaras invallade i panncentralens lokaler. I verkstaden hanteras diverse småkemikalier såsom smörjmedel, skärvätska, lim, tätningskemikalier. I laboriet förvaras laborietkemikalier i små mängder i flaskor i särskilda skåp eller andra i utrymmen anpassade för kemikalieförvaring

På gårdsplanen vid mottagningshallen finns en dubbelmantlad dieseltank som rymmer 20 m³ från vilken åkerierna kan tanka sina fordon. Tanken är försedd med påkörningsskydd i form av betongsuggor.

Till energicentralens oljepanna finns en dubbelmantlad lagringstank för eldningsolja som rymmer 8 m³. Tanken är uppställd utomhus vid energicentralens ena gavel och är försedd med påkörningsskydd i form av betongsuggor.

I Tabell 7 redovisas de kemikalier som förbrukas i större mängd.

Tabell 7. Kemikaliers som förbrukas i volymer över 100 kg per år.

Kemikalie	Typ av kemikalie	Ungefärlig årlig förbrukning (ton/år)
CIP-disk	Alkaliskt rengöringsmedel CIP	200
Salpetersyra 62 %	Surt rengöringsmedel CIP	90
Saltsyra 34 %	pH-justering	0,1
Etanol 95 % denaturerat	Lösningsmedel	2
Etanol 85 % + Kaliumsorbit	Desinfektionsmedel	10
Etanol 70 %	Desinfektionsmedel tappmaskin	0,2
Väteperoxid 35 %	Desinfektionsmedel	0,5
Natriumhypoklorit	Desinfektionsmedel	4
Acipulsoam VF 59 / Surt skum	Surt skumrengöringsmedel	3
Divosan Plus VT53 / Lerasept Spezial	Surt desinfektionsmedel (perättiksyra, ättiksyra, väteperoxid)	40
Diverclean Enduro Chlor	Alkaliskt klorrengöringsmedel	10
Dicolube TP VL6 / Bansmörjningsmedel	Bansmörjning Tappen	6,5
Technomelt Supra 150 / Optima Evo	Förpackningslim till wellpapp (butikspack)	4
Nonstick VA33 / Syradisk	Surt disk- och avkalkningsmedel för ostformsdisk CIP	7
Polypropylenglykol	Skumdämpare	1,2
Livsrent Extra	Alkaliskt rengöringsmedel	2
Cipton VC11	Alkaliskt rengöringsmedel CIP osttillverkning	6
Avfettning Micro	Avfettningsmedel osttillverkning	0,1
Bostik lim	Lim ysteriet	0,5
Vitamin D3	Vitamintillsats till mjölk	0,8
Panncentralen		
Actiphos	Korrosionsinhibitor	0,1
Ferrocid	Biocid till kondensorer	0,4

6.6.2 Planerad verksamhet

Det förväntas inte tillkomma några nya kemikalier med anledning av den planerade produktionsökningen. Om behovet av nya kemikalier uppstår, genomgår dessa en noggrann värdering med hänsyn till miljöaspekterna och hanteringsrutiner.

Förbrukningen av befintliga kemikalier förväntas öka med ca 25–30 % jämfört med i nuläget som också kan anses motsvara nollalternativet då produktionen är nära gränsen för befintligt tillstånd. Till följd av planerad ändring tillkommer fler leveranser av lut (natriumhydroxid) och salpetersyra, men inga nya lagringstankar. Det tillkommer en till CIP-disk i pulverfabriken.

Eftersom VL-förrådet kommer att rivas så kommer kemikalier att flyttas till ett nytt mindre kemikalieförråd i anslutning till verkstaden.

Oljepannan och eldningsoljetanken planeras att på sikt avvecklas och ersättas med pellets- respektive elpanna.

6.7 Köldmedia

6.7.1 Befintlig verksamhet

Fram till år 2019 hanterades 750 kg ammoniak i kylanläggningarna som var belägna i de centrala delarna av fastigheten. År 2019 gjordes en ombyggnation och modernisering som innefattade att kylanläggningarna flyttades till den nya energicentralen i den nordvästra delen av verksamhetsområdet. Den totala maxkapaciteten för ammoniak blev då 3 900 kg.

Utöver ammoniak som köldmedia finns mindre mängder HFC i olika kyl- och klimatanläggningar samt växelskåp. De totala installerade mängderna år 2024 var 319 kg HFC.

6.7.2 Planerad verksamhet

I den planerade ansökan ingår den totala maxkapaciteten i anläggningen om 3 900 kg ammoniak. Någon ytterligare utökning av kapaciteten i kylanläggningen är inte aktuell.

Mängden HFC bedöms förbli oförändrad för planerad verksamhet.

6.8 Utsläpp till luft

6.8.1 Befintlig verksamhet

Emissioner till luft från mejeriet består av följande:

- Rökgasar från energicentralens två skorstenar
- Processluft från tillverkningslokalerna
- Stoftinnehållande luft från spraytorkningen
- Avgaser från fordonstransporter (se avsnitt 6.9)
- Aerosoler från kyltorn (se avsnitt 7.3)

Ånga köps in av företaget BK-Tech som har en ångcentral belägen inom mejeriets verksamhetsområde. Ångcentralen drivs av en pelletspanna med en total installerad effekt om 4 megawatt. Mejeriet har i dagsläget en oljepanna på 2,2 megawatt i egen regi som används som reserv samt vid toppbelastning.

Verksamheten har i dagsläget en spraytork för tillverkning av torrmjök. Vid tillverkning av torrmjök genom spraytorkning uppstår utsläpp av stoft. Luften passerar genom en cyklonanläggning, våtskrubber och slangfilter för rening av luften.

6.8.2 Planerad verksamhet

Vid planerad verksamhet kommer en elpanna (6 megawatt) och ytterligare en pelletspanna (4 megawatt) installeras och oljepannan tas bort. Ångbehovet kommer alltså att öka vid planerad verksamhet och den fossila användningen av eldningsolja kommer fasas ut.

Vid planerad verksamhet kommer befintlig spraytork till torrmjölksproduktionen att ersättas med en ny spraytork. Under idrifttagandet kan de båda spraytorkarna komma att nyttjas alternerande men inte samtidigt.

6.9 Transporter

6.9.1 Befintlig verksamhet

Verksamheten vid mejeriet är i gång alla årets dagar, vilket innebär att verksamheten fordrar transporter under både vardagar och helger. Antalet transporter är högre på vardagar än vid helg.

Det finns tre kategorier av inkommande transportflöden till mejeriets verksamhet. Det är dels mjölk som hämtas upp hos de bönder som tillhör Falköpings Mejeri, dels externa mejerier som säljer mjölk till mejeriet. Detta flöde är jämnt fördelat över veckans alla dagar vilket innebär ett lika stort flöde på helgerna som på vardagarna. Den tredje kategorin omfattar diverse övriga leverantörer som levererar insatsvaror och emballage av olika slag.

Vad gäller transporterna ut från Falköpings Mejeri så de uppdelade enligt följande:

- Leveranser av mjölk och grädde till Grådö Mejeri.
- Internationella kunder som köper torrmjölkspulver från Falköpings Mejeri.
- Industrikunder som köper tankbilar med mjölk, grädde eller vassle.
- Svenska kunder som köper färdigvaror ur mejeriets sortiment.
- Färdigvaror till Västgöta Lagerterminal, som ägs och drivs av Falköpings Mejeri.
- Transport av avfall med hjälp av extern avfallsentreprenör. Hämtning sker både enligt fastställd frekvens och vid beställning.



Figur 6. Transportvägar för gods för mejeriet och lagerterminalen belägen ca 2 kilometer norr om mejeriet. Mejeriet och Västgöta Lagerterminal är båda markerade med röd ring.

Transportflödena på det externa vägnätet har sedan tidigare ansökan förändrats. Tidigare nyttjades en väg som går rakt igenom Falköpings centrum för majoriteten av in- och uttransporterna, Odengatan österut från mejeriet. Här har en förändring skett och majoriteten av transporterna kör numera på en mer lämpad väg som går i utkanten av staden, Bangatan söderut från mejeriet, och med direkt in- och utfart till mejeriområdet. Undantaget från detta huvudflöde av transporter är de lastbilar som kör tur och retur till Västgöta Lagerterminal på fastigheten Okularet 10, ca 2 kilometer nordöst om mejerianläggningen.

6.9.2 Planerad verksamhet

Planerad verksamhet kommer att generera ett större antal transporter jämfört med nollalternativet. Antalet transporter ökar procentuellt sett betydligt mindre än produktionsökningen, tack vare att en stor del av tillkommande produktion kommer att utgöras av mjölkpulver vilket har förutsättningar att transporteras effektivt. Detta eftersom ca 90 % av vikten tas bort under tillverkningsprocessen och därmed blir behovet av uttransporter relativt litet sett till produktionsökningen.

Hur den planerade verksamheten kommer att påverka transportflödesbilden i närområdet kring mejeriet beror till viss del på vilket sortiment som tillverkas, då de har olika karaktär vad gäller kundkrav, möjlighet till mellanlagring och hur kompakt det är.

Transportflöden via lagerterminalen möjliggör att fulla transporter lämnar mejeriet och att upphämtning och/eller utkörning till kunder kan ske därifrån istället för att ha mejeriet som utgångspunkt. Det är fördelaktigt då lagerterminalen inte ligger lika centralt som mejeriets produktionsverksamhet.

I Tabell 8 nedan kan en sammanställning ses över nuläge och bedömt framtida läge. I detta fall motsvaras nuläget av planerad verksamhet (nollalternativet) då verksamheten i nuläget ligger nära sin tillståndsgivna begränsning.

Tabell 8. Sammanställning över bedömt antal transporter per dygn (in- och utleveranser).

Typ av transport	Nuläge			Framtida läge		
	Vardag	Helg	Veckodag	Vardag	Helg	Veckodag
Inleveranser antal transporter per dygn	53	41,5	50	68	55,5	64
Utleveranser antal transporter per dygn	50	18,5	41	63,5	20,5	51
In- och utleveranser totalt	103	60	91	131,5	76	116

I Tabell 9 framgår den bedömda procentuella förändringen av antalet fordonsrörelser.

Tabell 9. Sammanställning över den bedömda procentuella förändringen av antalet transporter (in- och utleveranser) vid ansökt verksamhet jämfört med nuläget.

Typ av transport	Ökning av antal transporter per dygn					
	Vardagar antal	Vardagar procent	Helger antal	Helger procent	Veckodag antal	Veckodag procent
In- och utleveranser totalt	28,5	28%	16	27%	25	27%

Det totala transportflödet bedöms öka med strax under 30 % vid ansökt verksamhet jämfört med nuläget (och nollalternativet).

En jämförelse mellan den registrerade tunga trafiken på Bangatan söder om mejeriet, och transportrörelserna kopplade till mejeriets flöden, kan ses i Tabell 10. ÅDT står för årsmedeldygnstrafik.

Tabell 10. Dygnstrafik tunga fordon längs Bangatan söder om mejeriet.

Genomsnittlig dygnstrafik på Bangatan söder om mejeriet, mellan Trädgårdsgatan och Hwassgatan				
	Dygnstrafik Tunga fordon, kommunal mätning	ÅDT mejeriet, nuläge	Mejeriets andel av trafikflödet, nuläge	ÅDT mejeriet, framtida läge
Vardag	239	180	75 %	223
Helg	168	118	70 %	150

Som framgår av tabellen utgör andelen av dagens tunga trafik som går på vägsträckan

en stor del kopplad till mejeriets verksamhet i dagsläget och förblir även det i ett framtida läge med utökad verksamhet.

Den uppmätta trafiken sett till de tunga fordonen, i jämförelse med trafikflödena kopplade till mejeriet norr om Bangatan, kan ses i Tabell 11.

Tabell 11. Dygnstrafik tunga fordon längs Bangatan norr om mejeriet.

Genomsnittlig dygnstrafik på Bangatan norr om mejeriet, mellan Eriksgatan och Torsgatan				
	Dygnstrafik Tunga fordon, kommunal mätning	ÅDT mejeriet, nuläge	Mejeriets andel av trafikflödet, nuläge	ÅDT mejeriet, framtida läge
Vardag	281	26	9 %	40
Helg	182	2	1 %	2

Som framgår av tabellen utgör mejeriets transporter till och från Västgöta Lagerterminal en relativt liten andel av den tunga trafik som kör längs sträckan.

6.10 Energi

6.10.1 Befintlig verksamhet

Fjärrvärme används för uppvärmning av vatten, tankbilshall och kontorslokaler. Elenergi, eldningsolja och pellets används för produktion av ånga till produktionen samt för uppvärmning av lokalerna. All elenergi är grön el.

I dagsläget finns en pelletspanna på total installerad effekt om 4 MW och en oljepanna för eldningsolja klass 1 (EO1) med en total installerad effekt om 2,2 MW. Pelletspannan installerades och togs i drift under vintern 2019. Oljepannan används som back-up till pelletspannan, samt för tillfällen med toppbelastning.

Utsläpp av rökgas från såväl pelletspanna som oljepannan sker i en gemensam skorsten på 15 m höjd över marken.

I Tabell 12 redovisas den årliga förbrukningen av eldningsolja 2019–2024.

Tabell 12. Förbrukning eldningsolja år 2019–2024.

Förbrukning bränsle (m ³ /år)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Eldningsolja EO1	891	38	24	57	36	29

I Tabell 13 redovisas energiförbrukningen för elenergi, fjärrvärme och pellets.

Tabell 13. Energiförbrukning år 2019–2024.

Förbrukning energi (MWh)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Elenergi	15 488	14 252	14 488	15 999	14 294	14 766
Fjärrvärme	1 046	1 043	1 298	1 246	1 422	1 225
Pellets	894	11 663	14 793	15 427	15 337	17 008

I verksamheten pågår ett ständigt arbete med energihushållning. Under de senaste åren har verksamheten vidtagit följande åtgärder:

- Installation av ny pelletspanna 2019 som ersatte oljeeldning
- Tankbilshallen värms upp med fjärrvärme
- Fortlöpande byt av ljuskällor till LED-apparatur
- Planering pågår för utbyggnad av kylan, vilket kan minska transporter till lagerterminalen
- Kylvattnet från kylning av mjölk med längre hållbarhet används sedan 2024 till förvärmning av ystmjölk

6.10.2 Planerad verksamhet

I dagsläget finns en pelletspanna med en total installerad effekt om 4 MW och en oljepanna på 2,2 MW. Pellets pannan installerades och togs i drift 2019.

I framtiden ska oljepannan avvecklas. Den ersätts med ytterligare en pellets panna med total installerad effekt om 4 MW samt en elpanna med en total installerad effekt om 6 MW. Framtida total installerad effekt blir således 14 MW.

Med ökad produktion kommer energiförbrukningen och ångbehovet att öka. Den nya spraytorken har större kapacitet än befintlig spraytork men kommer att vara mer energieffektiv. Det innebär att det inte blir en linjär ökning av energibehovet gentemot ökad produktion.

6.11 Avfall och restprodukter

6.11.1 Befintlig verksamhet

Vid anläggningen genereras olika typer av avfall och restprodukter. Dessa hanteras på olika sätt beroende på deras avfallskategori och återvinningsmöjligheter. Tabell 14 ger en översikt över de avfallstyper som uppstår inom verksamheten och hur de hanteras.

Tabell 14. Avfall som generas från verksamheten.

Typ av avfall	Avfall som uppstår från
Hushållsavfall	Hushållsavfall från personalutrymmen
Brännbart avfall	Brännbart avfall från produktionen
Material som är olämpliga för konsumtion och beredning (EWC-kod 02 05 01)	Kasserade produkter som skickas till biogasproduktion
Avfall som omfattas av producentansvar	Mjukplast, hårdplast, kartongförpackningar, wellpapp, kontorspapper, färgat glas, ofärgat glas, metallskrot
Träavfall	Diverse träavfall
Industrislam (ej farligt avfall)	Sand och grus som uppstår från gårdsplaner och tankbilar.
Farligt avfall	Lysrör, spillolja, batterier, elektronikavfall, kemikalierester, avfall från sandfång och oljeavskiljare
Aska	Aska från panncentral (i dagsläget ansvarar BK-Tech för denna hantering)

Det avfall som uppkommer i störst volymer per år är brännbart avfall, ca 100 ton, följt av wellpapp, ca 50 ton.

Utöver avfall genereras vissa produktrester inom mejeriet (se Tabell 15). Från osttillverkningen avgår mindre mängder spillvassel till avlopp, medan huvudmängden vassel uppsamlas separat. Vassel är ett högvärdigt fodermedel som hämtas och vidareanvänds som djurfoder i lantbruket.

Tabell 15. Animaliska biprodukter som generas från verksamheten.

Typ av animalisk biprodukt	Biprodukten uppstår från
Djurfoder till lantbruket	Vassle, "icke godkänt" mjölkpulver samt spill av fermenterade produkter

I dagsläget förvaras flertalet avfallsfraktioner inomhus i den så kallade VL-byggnaden. Där förvaras bland annat lysrör, spillolja, glas, elektroniskskrot, koppar, aluminium och rostfritt stål. Wellpapp förvaras i containrar utomhus.

6.11.2 Planerad verksamhet

VL-byggnaden planeras rivas för att ordna plats för den utökade delen i torrmjölkproduktionen. Avfallet kommer att placeras i nya förvaringsutrymmen.

Den framtida högre produktionsnivån kommer att innebära att avfallsmängderna i princip ökar i takt med färdigproduktökningen. Avfallsmängderna ökar uppskattningsvis med 25 % jämfört med nuläget (och nollalternativet). Produktionen av mjölkpulver ger förhållandevis lite avfall jämfört med övriga produkter.

7 Förutsedda miljökonsekvenser och avgränsning

7.1 Påverkan på riksintressen

7.1.1 Riksintresse för kommunikationer

Verksamheten ligger inom påverkansområde för MSA-yta för Jönköpings flygplats. Inom en MSA-yta (Minimum Safe Altitude) finns restriktioner för att säkerställa flygsäkerheten genom att begränsa höjden på byggnader och andra strukturer. Höjdbegränsningen i detta område är 20 meter.

En ny spraytork planeras att byggas inom fastigheten, med en höjd på ca 26 meter. Påverkan på riksintresset avses beskrivas i MKB:n.

7.1.2 Påverkansområde för Väderradar Vara

Väderradar utgör skyddsvärd meteorologisk infrastruktur och utgör ett riksintresse. Dessa ägs av SMHI men krävs av Försvarsmakten.

Verksamhetsområdet ligger inom påverkansområde för väderradar. Inom ett påverkansområde för väderradar ska alla höga objekt remitteras till Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. Detta gäller dock inte åtgärder som är helt planenliga.

Den nya spraytorken med 26 höjd kommer att vara högre än högsta tillåtna byggnadshöjd enligt detaljplanen, 20 m. Försvarsmakten behöver därmed vara en samrådspart. Påverkan på riksintresset avses beskrivas i MKB:n.

7.1.3 Riksintresse naturvård och friluftsliv samt Natura 2000

Följande riksintressen för naturmiljö, friluftsliv och Natura 2000 finns inom en radie av 3 km från verksamhetsområdet:

- Mösseberg och Slafsanområdet som är ett utpekad riksintresse för naturvård och friluftsliv, ca 1,3 nordväst om verksamhetsområdet
- Bestorpskärr (Natura 2000-område), ca 1,3 km väster om verksamhetsområdet

- Mössebergs östsluttning (Natura 2000-område och naturreservat), ca 1,3 km nordväst om verksamhetsområdet
- Gröna mad (Natura 2000-område och naturreservat), ca 2,2 km nordväst om verksamhetsområdet

Mösseberg utgör sydvästdelen av centrala Skaraborgs platåbergslandskap där bergets högsta punkt är 327 meter över havet. Området har flera viktiga element för såväl natur som friluftsliv.

Planerad verksamhet ligger varken inom eller i direkt anslutning till något av riksintressena och bedöms inte leda till skada av utpekade värden för natur- eller friluftslivet. Påverkan på riksintressen för naturvård, friluftsliv och Natura 2000-områden kommer inte att beskrivas i MKB:n annat än i ett kapitel som redovisar avgränsning och varför vissa aspekter inte behandlas vidare i MKB:n.

7.1.4 Riksintresse för kulturmiljövård

Verksamhetsområdet är beläget inom ett område som är utpekad som riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap 6 § miljöbalken, Kambrosiluområdet (den del där Falköping är belägen). Enligt värdebeskrivningen för riksintresset utgör denna del av Kambrosiluområdet en kulturhistorisk region kring de västgötska platåbergen vars breda innehåll speglar väsentliga skeden i landets agrara och förindustriella landsbygdshistoria från jordbrukande stenålderskulturer till 1700- och 1800-talets agrara revolution, och där gynnsamma naturgeografiska förhållanden bidragit till en landskapsutveckling av rent kontinentala mått, t.ex. ovanligt stora byar. Detta utgjorde också basen för en medeltida stadsbildning vars fortsatta utveckling präglades av järnvägens tillkomst. Området, som har sin tyngdpunkt på Falbygden, har mycket höga pedagogiska och vetenskapliga värden som genom landskapets öppenhet och speciella topografiska egenskaper tydligt kan avläsas.

Som uttryck för riksintresset pekas bland annat Falköpings stad ut, med två stadskärnor, dels den medeltida staden med delvis bevarat gatunät och medeltida kyrka, dels stationssamhället vid Ranten ett par kilometer norrut. (Länsstyrelsen Västra Götalands län, 1996)

Ingen ny mark tas i anspråk och verksamheten bedrivs inom detaljplanelagt område. Påverkan på riksintresset avses därför inte redovisas i MKB:n annat än i ett kapitel som redovisar avgränsning och varför vissa aspekter inte behandlas vidare i MKB:n.

7.2 Miljöaspekter

7.2.1 Naturmiljö

Längs Balderstensgatan och Odengatan finns alléer som skyddas av det generella biotopskyddet.

Utöver de naturreservat som är beskrivna i kap 7.1.3 finns endast ytterligare ett naturreservat inom 3 km radie från verksamhetsområdet: Bestorp naturreservat, ca 1,5 km väster om verksamhetsområdet.

Inga åtgärder kommer att vidtas som medför att alléerna påverkas till följd av planerad verksamhet. Eftersom avståndet till naturreservatet är långt bedöms inte dess naturvärden påverkas av planerad verksamhet.

Efter önskemål från Miljösamverkan Östra Skaraborg vid samrådsmöte för myndigheter avses ändå påverkan på de biotopskyddade alléerna att beskrivas i

MKB:n med fokus på om något utsläpp (framför allt läckage av ammoniak) kan skada träden.

7.2.2 Friluftsliv

Inom verksamhetens närområde finns inga särskilda friluftsvärden att beakta. Påverkan på friluftslivet avses därför inte beskrivas i MKB:n annat än i ett kapitel som redovisar avgränsning och varför vissa aspekter inte behandlas vidare i MKB:n.

7.2.3 Kulturmiljö

Det finns inga kända fornlämningar i närheten av mejeriet. De närmaste fornlämningar som finns registrerade hos Riksantikvarieämbetet ligger ca 300 meter nordost om fastigheten och omfattar tre minnesmärken och tre hållristningar. Det ligger även en kyrka ca 450 meter sydost om fastigheten.

De registrerade fornlämningarna kommer inte påverkas av den aktuella tillståndsansökan, då inga förändringar planeras i deras närhet.

Verksamheten ligger i stadsdelen Västertullen, som har nationellt bevarandevärde, vilket är den högsta klassningen. Stadsdelen har en tydlig koppling till Falköpings utveckling under 1800- och början av 1900-talet, t.ex. silobyggnader. Rest av den agrara småstaden vid Storgatan samt silobyggnader och Falköpings Mejeri har höga bevarandevärden då de i en och samma miljöbild sammanfattar stadens varierade historia under 1800–1900-talen. Silobyggnaderna är dessutom symboliskt viktiga för Falbygden som levande odlingsbygd. (WSP, 2016).

Ingen ny mark tas i anspråk och verksamheten bedrivs inom detaljplanelagt område. Byggnadsnämnden har beviljat förhandsbesked på bygglov och har alltså bedömt att byggnationen är förenlig med detaljplanen. Påverkan på kulturmiljön i form av stadsdelen Västertullen avses därför inte beskrivas i MKB:n annat än i ett kapitel som redovisar avgränsning och varför vissa aspekter inte behandlas vidare i MKB:n.

7.2.4 Stadsbild

Planerad verksamhet innebär att en befintlig byggnad (VL-byggnaden) rivs och att en ny byggnad etableras innehållande en spraytork för att utöka produktionen av torrmjölkspulver uppförs. Byggnadsdelen innehållande spraytorken planeras vara i storleksordningen 26 meter hög med en area på ca 300 m².

Byggnadsnämnden i Falköping har den 23 april 2025, § 41, beviljat mejeriet förhandsbesked på bygglov. Byggnadsnämnden konstaterar att planerad utbyggnad är i överensstämmelse med detaljplanens syfte och i begränsad omfattning (i relation till den totala tillbyggnadens storlek) och nödvändig för att området ska kunna användas på ett ändamålsenligt sätt, enligt 9 kap. 31 b § punkt 2 (plan- och bygglagen).

Verksamhetens påverkan på stadsbilden kommer att ingå i avgränsningen av MKB:n.

7.2.5 Utsläpp till spillvatten

I dagsläget håller sig verksamheten inom ramen för tillståndsgivna flöden och mängder av näringsämnen. Verksamheten har utifrån dagens utsläpp och flöden beräknat ökningen. För planerad verksamhet kommer utgående flöde av avloppsvatten att öka med ca 25 % jämfört med nuläget och utgående mängder av BOD₇ och kväve att öka med 60 %. Gällande villkor 14 kommer att innehållas för såväl flöde som mängder. Det innebär att hela verksamhetens utsläpp vid planerad verksamhet

fortsatt kommer innehålla gällande villkor samt gränser enligt gällande avtal med VA-huvudmannen. Utgående flöde kommer att fördelas jämnt över veckan och dygnet.

Den största förändringen med planerad verksamhet blir en ökad produktion av torrmjolk. Denna process ger upphov till små mängder avloppsvatten jämfört med annan produktion. Från torrmjölksproduktionen uppkommer främst avloppsvatten i form av diskvatten. Indunstat vatten (som inte återanvänds) avleds till det kommunala dagvattennätet och avleds alltså inte till det kommunala spillvattennätet. I framtiden planerar verksamheten se över möjligheten att återanvända en del av det indunstade vattnet i produktionen.

Konsekvenserna av planerad verksamhets utsläpp till spillvattennätet avses beskrivas i MKB:n.

7.2.6 Utsläpp till luft

I dagsläget köps ånga in av företaget BK-Tech som har en ångcentral belägen inom mejeriets verksamhetsområde. Ångcentralen drivs av en pelletspanna med en total installerad effekt om 4 megawatt. Mejeriet har i dagsläget en oljepanna på 2,2 megawatt i egen regi som används som reserv samt vid toppbelastning. Vid planerad verksamhet kommer en elpanna (6 megawatt) och ytterligare en pelletspanna (4 megawatt) installeras och oljepannan tas bort. Framtida total installerad effekt för energicentralen är 14 MW. Ångproduktionen kommer alltså att öka vid planerad verksamhet och den fossila användningen av eldningsolja kommer att fasas ut.

Verksamhetens befintliga spraytork har en utsläppsbegränsning genom villkor 4 i dagens tillstånd på 10 mg/Nm³. Vid planerad verksamhet kommer en ny spraytork installeras som kommer att ersätta den befintliga spraytorken. Den nya spraytorken planeras innehålla gällande utsläppsvillkor.

Verksamhetens miljökonsekvenser av utsläpp till luft avses redovisas i MKB:n.

7.2.7 Luktstörningar

Verksamheten bedöms ha få processdelar som kan generera lukt. Rutiner för underhåll och rengöring finns för att minimera risken för diffusa utsläpp av lukt. Inga klagomål på lukt har inkommit för befintlig verksamhet. Planerad verksamhet bedöms inte medföra några ökade luktstörningar.

Påverkan i form av luktstörningar avses inte beskrivas i MKB:n.

7.2.8 Verksamhetsbuller

Bullerkällor vid verksamheten härrör främst från lastning och lossning på anläggningen samt anläggningsdelar såsom fläktar och spraytork.

Vid planerad verksamhet ersätts befintligt spraytork med en ny. Antalet transporter kommer att öka. Vidare tillkommer ytterligare fasta bullerkällor på tillkommande byggnad som ventilationsutblås.

Verksamhetsbuller och buller i byggskedet kommer att beskrivas i MKB:n och en bullerutredning tas fram som underlag till MKB:n.

7.2.9 Mark och grundvatten

I MKB:n avses det beskrivas vilka skyddsåtgärder som vidtas för hantering av kemikalier och farligt avfall för att förhindra att spill eller läckage sker till mark och grundvatten. Detta avses beskrivas i avsnittet verksamhetsbeskrivning.

I byggskedet kommer en byggnad att rivas och schaktning kommer att genomföras för uppförande av silor, tillkommande byggnad för mjölkpulverproduktion och spraytorn. Genomförda markundersökningar har inte visat på några betydande föroreningar men det går inte att utesluta att föroreningar kan påträffas. Detta avses hanteras med normalt förfarande med tillsynsmyndigheten och vid behov upprättas § 28 anmälan för efterbehandlingsåtgärder (föroreningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd). Frågor kopplade till markföroreningar i byggskedet planeras därför inte beskrivas i MKB:n.

7.2.10 Trafikbuller

De externa transporter till och från mejeriet kommer huvudsakligen via Bangatan söderifrån. Vissa transporter sker också på Odengatan och norrut på Bangatan mot dotterbolagets lagringsterminal ca 2 km norr om mejeriet. I kap 6.9 beskrivs förändringen i antalet transporter till följd av den planerade verksamheten.

MKB:n planeras redovisa verksamhetens miljökonsekvenser med avseende på trafikbuller.

7.2.11 Förutsedda miljökonsekvenser under byggskedet

Under byggskedet kommer transporter att ske för lastning och lossning av byggmateriel. Buller och vibrationer förväntas kunna uppkomma vid eventuell pålning, transporter etc.

Arbetsmaskiner och transporter bidrar även till utsläpp av kväveoxider, stoft och koldioxid till luft.

Det kommer uppstå byggavfall vilket kommer att sorteras och hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

Möjligen kan temporär och lokal påverkan på grundvattennivån uppstå i byggskedet. Eventuell vattenverksamhet kommer att hanteras i separat ärende och ingår inte inom ramen för denna prövning.

Miljöeffekterna av den påverkan som beskrivs ovan kommer att vara begränsade i tid. Konsekvenserna kommer att bedömas och beskrivas i MKB:n.

7.3 Risk och säkerhet

7.3.1 Ammoniak

Ammoniak används som köldmedia i en kylanläggning belägen i energicentralen i den nordvästra delen av verksamhetsområdet. Maxkapaciteten i anläggningen är 3 900 kg ammoniak.

Som underlag till tillståndsansökan har en riskutredning avseende ammoniak tagits fram. Riskanalysen innefattar en grovriskanalys och en fördjupad analys med avseende på konsekvenser för tredje person. Spridningsberäkningar har gjorts för fyra scenarier baserat på två meteorologiska situationer. Av de fyra undersökta scenarierna har två av dem värderats som grön (acceptabel) risk och två värderats som gul risk (inom ALARP-området). De två scenarier som hamnar inom ALARP-området utgörs scenario 3 och 4. Scenario 3 innebär ett litet läckage i gasfas, tex vid otätheter eller korrosion på hetgasledning på taket. Orsak kan vara yttre påverkan i samband med tunga lyft över tak. Scenario 4 innebär litet läckage i vätskefas, tex vid otätheter eller korrosion på vätskeledningen på taket. För risker inom ALARP-området ska

skadehändelser inom denna kategori värderas som tolerabla/acceptabla om alla rimliga åtgärder är vidtagna.

Ammoniakanläggningen är ny och konstruerad med minimalt antal flänsar. Det bedöms inte finnas några ytterligare tekniska åtgärder att vidta för att minska sannolikheten för ett läckage. Däremot har riskanalysen redovisat åtgärdsförslag för att begränsa effekterna till följd av läckaget som innefattar bland annat beredskapsplan för inrymning/utrymning, installation av vindstrut, rutiner för att varna allmänheten m.m.

Riskaspekten planeras ingå i miljökonsekvensbeskrivningen.

7.3.2 Transport av farligt gods

Till verksamheten sker transport av farligt gods i form av kemikalier i bulk; eldningsolja, diesel, lut (natriumhydroxid) och salpetersyra. Andra kemikalier transporteras som styckegods. Hämtning av farligt gods kan vara t.ex. farligt avfall såsom oljeavfall.

I nuläget och tillika nollalternativet utgörs farligt gods transporterarna av ca 1,5 fordon per vecka. Med planerad verksamhet bedöms antalet farligt gods transporter öka med ca 30 % till ca 2 stycken per vecka.

Med anledning av att farligt gods transporterarna är begränsade anses ingen särskild farligt gods utredning behövas tas fram. Riskaspekten transport av farligt gods kommer att ingå i MKB:ns avgränsning.

7.3.3 Spridning av aerosoler med eventuell smitta

I energicentralen finns tre kyltorn som avger aerosoler till luft.

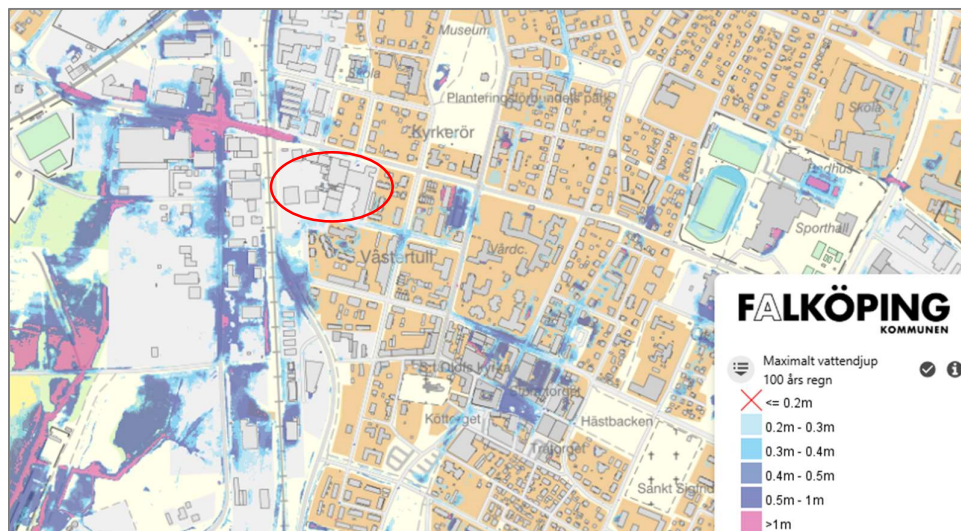
Mejeriet har en rutin för kontroll av legionellabakterier. Provtagning sker minst två gånger per år i kyltornen av externt företag. Om proven innehåller legionella skall åtgärder vidtas omgående, vilket är beskrivet i det externa företags anvisning "Beredskap gällande legionella". Vid förhöjd bakteriehalt behöver systemen ha en extra dosering av biocid, vilket doseras manuellt via en styrlåda. Vid mycket höga bakteriehalter eller höga halter av legionellabakterier genomförs en chockdosering av biocid, och ett uppföljande prov tas.

Planerad verksamhet medför inget nytt kyltorn och befintlig kapacitet inom ramen för befintligt tillstånd kan nyttjas. Planerad verksamhet innebär att det tredje kyltornet nyttjas året runt istället för enbart halva året.

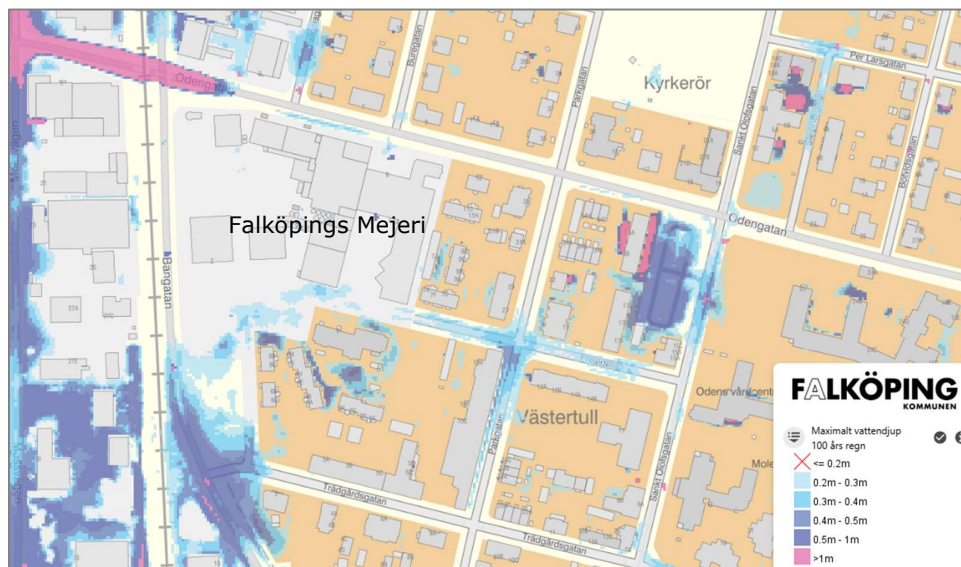
Riskaspekten spridning av aerosoler med eventuell smitta avses beskrivas i MKB:n.

7.3.4 Skyfall

Falköpings kommun har gjort en skyfallskartering för att ta reda på hur olika områden i Falköpings kommun drabbas vid ett 100-års regn (beräknat med klimatfaktor 1,4). I Figur 7 och Figur 8 framgår att Falköpings Mejeris verksamhetsområde inte blir översvämmat vid skyfall vid någon byggnad eller anläggning. Däremot påverkas framkomligheten vid den södra infarten till området samt på Bangatan. Även på del av Odengatan påverkas framkomligheten.



Figur 7. Utsnitt ur Falköping kommuns skyfallskartering för 100-års regn. Kartan redovisar maximala vattendjup vid 100-års regn. Mejeriets verksamhetsområde är markerat med röd ring. (Falköpings kommun, 2025b)



Figur 8. Inzoomat utsnitt ur Falköping kommuns skyfallskartering för 100-års regn. Kartan redovisar maximala vattendjup vid 100-års regn. (Falköpings kommun, 2025b)

Riskaspekten skyfall avses beskrivas i MKB:n.

7.3.5 Släckvatten

I samband med en brand uppkommer ett förorenat släckvatten och kylvatten. Verksamheten är inte av sådan art att det skapar särskilt giftiga gaser eller föroreningar i uppkommet förorenat släckvatten och kylvatten jämfört med andra stora verksamhetslokaler. Riskhändelser kopplat till brand och utsläpp av ammoniak fångas upp med beskrivningen av risker kopplat till ammoniakanläggningen.

Riskaspekten brand och släckvatten kommer enligt önskemål från Länsstyrelsen Västra Götalands län att beskrivas i MKB:n.

7.4 Miljökvalitetsnormer

7.4.1 Ytvatten

Dagvatten och visst processavloppsvatten (kylvatten och kondensat från torrmjölsproduktionen) avleds till det kommunala dagvattennätet.

Dagvattnets utsläppspunkt är belägen i vattenförekomsten Lidan – Tovarp till Falköping (WA16294763) och omfattas av miljökvalitetsnormer för ytvatten. Vattenförekomstens ekologiska status är klassad som *måttlig*. Kvalitetskravet är god ekologisk status 2039. Statusen är klassad som måttlig på grund av övergödning och hydromorfologisk påverkan.

Den kemiska ytvattenstatusen uppnår ej god status. Kvalitetskravet är god kemisk ytvattenstatus med undantag, mindre stränga krav för bromerad difenyleter samt kvicksilver och kvicksilverföreningar. För parametrarna med mindre stränga krav gäller god kemisk status år 2027. (Vatteninformationssystem Sverige, 2023)

Då markytan i hela verksamhetsområdet i dagsläget är hårdgjort så kommer den ansökta verksamheten med tillkommande byggnader inte att resultera i några betydande förändringar i dagvattenutsläpp eftersom dagvatten på asfalt ersätts med takvatten.

Avseende det processvatten som avleds till recipienten via dagvattnet kommer mängden kylvatten som avleds till dagvattnet att öka med 25 %.

Mängden avlett indunstarkondensat till dagvattennätet bedöms öka med ca 300 m³/dygn jämfört med nuläget och tillika nollalternativet.

I MKB:n avses planerad verksamhets överensstämmelse med miljökvalitetsnormerna för ytvatten att beskrivas.

7.4.2 Grundvatten

Verksamhetsområdet ligger inom två grundvattenförekomster i sedimentärt berg; Falköping-Skövde (WA69246620) respektive Falköping Kalksten (WA65864756). Grundvattenförekomsterna omfattas av miljökvalitetsnormer för grundvatten. Båda vattenförekomsterna har god kemisk och kvantitativ status.

Vid normala driftförhållanden sker inga utsläpp till mark- eller grundvatten och inget grundvattenuttag sker. Påverkan på miljökvalitetsnormerna för grundvatten kommer inte att beskrivas i MKB:n.

7.4.3 Luft

Vid planerad verksamhet kommer antalet transporter att öka till och från verksamheten, vilket innebär ökade transportrelaterade utsläpp, se avsnitt 6.7.

De mätningar som har gjorts av luftkvaliteten i Falköping visar att kommunen uppnår miljökvalitetsnormer och nationella miljömål. (Miljösamverkan Östra Skaraborg, 2025)

Utsläppen till luft från verksamheten bedöms inte påverka möjligheterna att innehålla miljökvalitetsnormer (MKN) och miljömål för luftkvalitet. Påverkan på miljökvalitetsnormerna för luft kommer ändå att beskrivas i MKB:n.

7.4.4 Buller

Eftersom Falköping har färre än 100 000 invånare, omfattas inte kommunen av miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller.

8 Bästa tillgängliga teknik, BAT

Verksamhet är kategoriserad som en IED-verksamhet som bland annat omfattas av bestämmelser i industriutsläppsförordningen (2013:250). Verksamheten omfattas av BREF för Livsmedels-, dryckes- och mjölkindustrin 2019-12-04.

Till ansökningshandlingen kommer en BAT-redovisning att bifogas.

9 Sökandens bedömning av betydande miljöpåverkan

Bedömning om planerad ändring kan innebära betydande miljöpåverkan har gjorts utifrån kriterierna i 10–13 §§ Miljöbedömningsförordningen som utgår ifrån:

- verksamhetens eller åtgärdens utmärkande egenskaper,
- verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, och
- de möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper.

Verksamheten bedöms innebära betydande miljöpåverkan med anledning av att verksamhetsområdet är beläget direkt i anslutning till bostadsområden samt i närheten av en skola som kan beröras av framför allt buller, luftutsläpp men även risker kopplat till ammoniakutsläpp. En specifik miljöbedömning planeras ta fram och bifogas ansökningshandlingen.

10 Förslag till innehåll i miljökonsekvensbeskrivning

10.1 Innehållsmässig avgränsning

Miljökonsekvensbeskrivningen som tas fram inom ramen för tillståndsansökan kommer att beskriva och bedöma konsekvenserna av ansökta ändringar i förhållande till nollalternativet.

Förslag på innehållsförteckning i MKB:

- Icke-teknisk sammanfattning
- Inledning
- Administrativa uppgifter
- Gällande tillstånd
- Bakgrund
- Avgränsning
- Samrådsförfarande
- Metod för bedömning av konsekvenser och risker
- Lokalisering och omgivningsförhållanden
- Överensstämmelse med översiktsplan och detaljplan samt redovisning av relevanta pågående detaljplaner
- Verksamhetsbeskrivning för nollalternativet och ansökt verksamhet inklusive interna och externa transporter, hantering av kemikalier och avfall samt skyddsåtgärder för att förhindra driftstörningar och olyckor.
- Studerade alternativ – sökt alternativ, nollalternativet, alternativ lokalisering och alternativ utformning

- Hushållning med resurser
 - Energi
 - Kemikalier
 - Vattenförbrukning
 - Avfall
- Påverkan på riksintresse
 - Riksintresse för kommunikationer – MSA-yta för Jönköpings flygplats
 - Riksintresse - påverkansområde för väderradar
- Miljökonsekvenser och vidtagna skyddsåtgärder avseende
 - Naturmiljö – biotopskyddad allé
 - Utsläpp till spillvatten
 - Utsläpp till luft
 - Verksamhetsbuller och byggbuller
 - Stadsbild
- Miljökonsekvenser av följdverksamhet
 - Trafikbuller
- Kumulativa effekter
- Risker
 1. Ammoniakanläggning
 2. Transport av farligt gods
 3. Spridning av aerosoler med smitta
 4. Skyfall
 5. Släckvatten
- Överensstämmelse med miljö kvalitetsnormer
 6. MKN för ytvatten
 7. MKN för luft
- Överensstämmelse med miljömål
 - Begränsad klimatpåverkan
 - Frisk luft
 - Bara naturlig försurning
 - Giftfri miljö
 - Skyddande ozonskikt
 - Ingen övergödning
 - Levande sjöar och vattendrag
 - Grundvatten av god kvalitet
 - God bebyggd miljö
- Samlad bedömning
- Redogörelse av sakkunskap hos de som tagit fram underlagen
- Referenslista

Transporternas miljöpåverkan kommenteras endast med utgångspunkt från ett lokalt perspektiv, dvs. längs de sträckor där transporter till och från verksamheten kommer att utgöra en betydande del av den tunga trafiken.

För de relevanta miljöaspekterna redovisas utvärderingskriterier samt påverkan och konsekvenser som bedöms uppstå till följd av den planerade verksamheten samt när det är relevant förslag till skyddsåtgärder. Både negativa och positiva miljökonsekvenser redovisas. I de kapitel det är aktuellt redovisas också konsekvenserna under byggskedet.

Till ansökan biläggs följande dokument:

- Teknisk beskrivning (TB)
- Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)
- Samrådsredogörelse
- Statusrapport
- BAT-redovisning

Till MKB:n avses följande utredningar bifogas:

- Logistikutredning
- Bullerutredning verksamhetsbuller
- Riskutredning för ammoniakanläggningen

Vissa delar från den tekniska beskrivningen sammanfattas i MKB:n. I den tekniska beskrivningen hänvisas till BAT-slutsatser.

10.2 Studerade alternativ

10.2.1 Planerad verksamhet (huvudalternativ)

Sökt alternativ innebär att verksamheten får tillstånd till befintlig och utökad verksamhet som beskrivs under avsnitten befintlig verksamhet i avsnitt 6.

10.2.2 Nollalternativet

En MKB ska innehålla en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd, det som kallas nollalternativet.

Nollalternativet innebär att nytt tillstånd inte medges och att verksamheten även fortsättningsvis bedrivs i enlighet med gällande tillstånd.

Syftet med utökningen av produktionen är att möta den ökade efterfrågan på svenska mejeriprodukter, förbättra kostnadseffektiviteten genom stordriftsfördelar samt att säkra framtida arbetstillfällen inom svensk mejeritillverkning och i Falköpings kommun samt bidra till den nationella livsmedelsförsörjningen i enlighet med regeringens livsmedelsstrategi. En utökning av produktionen skapar förutsättningar för att fortsätta att utveckla och investera i Falköpings Mejeris anläggning i Falköping. Om den planerade produktionsökningen inte kommer till stånd kan produktion ske på andra mejerier i Sverige eller utomlands för att kunna möta en ökad efterfrågan på mjölkprodukter till konsumenterna. Det kan bland annat innebära att mjölk transporteras längre sträckor och kanske till och med från ett annat land, vilket medför en ökad klimatpåverkan. Ur ett konkurrensperspektiv är det också viktigt att det finns flera aktörer i förädlingsledet på den svenska marknaden.

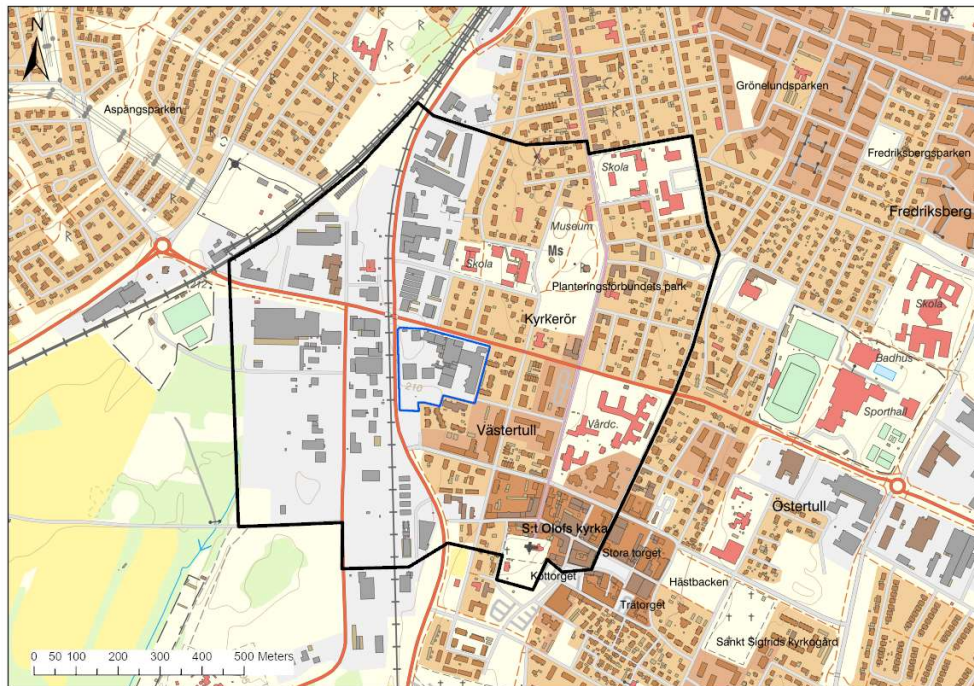
11 Samrådsprocessen

Ett kombinerat undersöknings- och avgränsningssamråd kommer att ske i två etapper. I den första etappen sker samrådsmöte och skriftligt samråd med Länsstyrelsen, Miljösamverkan Östra Skaraborg och VA-huvudmannen. I etapp 2 sker skriftligt samråd med övriga berörda myndigheter samt övriga berörda.

Falköpings Mejeri avser samråda med följande parter:

- Länsstyrelsen i Västra Götalands län
- Miljösamverkan Östra Skaraborg
- VA-enheten Falköpings kommun
- Byggnadsnämnden Falköpings kommun
- Barn- och fritidsnämnden i Falköpings kommun
- Räddningstjänsten
- Naturvårdsverket
- Försvarsmakten
- Jönköping Airport AB
- Luftfartsverket
- Trafikverket
- Naturskyddsföreningen
- Närliggande verksamhetsutövare, folkbokförda, bostadsrättsföreningar och fastighetsägare för fastigheterna inom markerat område i Figur 9.

Samrådskretsen i Figur 9 ingår i ett område på ca 500 m avstånd från verksamhetsområdet.



Figur 9. Visar föreslagen samrådskrets med svart markering. Blå markering representerar ungefärlig utbredning på verksamhetsområdet. Bakgrundskarta: Länsstyrelsens WebbGIS.

Sökanden avser också nå övriga berörda genom att annonsera i Falköpings Tidning, Skaraborgsbygden och SLA.

Information om samrådet samt samrådsunderlag kommer också att publiceras på Falköping Mejeris hemsida.

En samrådsredogörelse för genomfört samråd kommer att biläggas tillståndsansökan.

12 Tidplan

Kombinerat undersöknings- och avgränsningssamråd planeras genomföras under våren 2025.

Tillståndsansökan planeras inges hösten 2025. Verksamheten har som målbild att verksamheten ska vara utbyggd år 2027–2028.

13 Sakkunskap hos de som tar fram underlag

Nina Wennström har magisterexamen i miljövetenskap från Göteborgs universitet. Hon har drygt 18 års erfarenhet inom miljöområdet. Därbland inventerare av förorenade områden och drygt 8 år som miljö- och hälsoskyddsinspektör. Arbetet innefattade prövning och tillsyn av både tillstånds- och anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter. Nina har drygt 9,5 års yrkeserfarenhet som miljökonsult bland annat med frågor kopplat till miljötillstånd, plan-MKB:er, periodiska besiktningar, vattenskyddsområden och släckvattenfrågor.

Andrea Rutgersson arbetar som senior miljökonsult för tillståndsärenden och MKB för miljöfarlig verksamhet enligt kap. 9 miljöbalken. Andrea har en kandidatexamen inom miljövetenskap och 12 års erfarenhet av arbete med fokus på miljöfarlig verksamhet. Andrea har arbetat med tillståndsansökningar för tillverkningsindustrier, P2X (e-metanol), solenergianläggningar samt avloppsreningsverk.

Linnéa Björklund har en masterexamen inom ekologi och miljö och drygt ett års yrkeserfarenhet inom miljöområdet. Innan Linnéa började på AFRY var hon miljöhandläggare vid Gislaved-Tranemo kommun. Där utförde hon miljöskyddstillsyn och hanterade ärenden för C-verksamheter. Linnéa har erfarenhet av att lämna yttranden kring detaljplaner, anläggningar och bygglov med fokus på vattenverksamhet, skyddade områden och arter. Linnéa hanterade även ärenden kopplade till vattenskyddsområde.

Bertil Carlsson har en kandidatexamen i naturvetenskap med teknik från Kalmar högskola och har 40 års yrkeserfarenhet som miljökonsult. Bertil Carlssons huvudsakliga specialistområden är miljötillstånd, Due diligence utredningar, miljötekniska markundersökningar, periodiska miljöbesiktningar och miljö- och mättekniska projekt inom svensk industri samt inom kraft- och värmeproduktionsanläggningar.

14 Referenser

- Falköpings kommun. (2018). *Översiktsplan 2017-2030. Antagen av kommunfullmäktige 26 februari 2018*. Hämtat från <https://karta.falkoping.se/oversiktsplan/>
- Falköpings kommun. (2021). *Detaljplan för fastigheten Lantmannen 7 m. fl. Västertull, Falköpings stad Falköpings kommun. Laga kraft 2021-10-18*.
- Falköpings kommun. (2024). *Översiktsplan 2040*. Hämtat från <https://www.falkoping.se/bygga--bo/samhallsbyggnad-och-planering/oversiktsplan-2040>
- Falköpings kommun. (den 28 01 2025). *Detaljplaner - pågående arbete*. Hämtat från <https://www.falkoping.se/bygga--bo/samhallsbyggnad-och-planering/detaljplaner--pagaende-arbete>
- Falköpings kommun. (2025b). *Kommunens arbete för att minska riskerna vid skyfall och översvämning. Skyfallskarta*. Hämtat från <https://www.falkoping.se/kommun--politik/trygg-och-saker/kommunens-arbete-for-att-minska-riskerna-vid-skyfall-och-oversvamning#h-Markoversvamning>
- Länsstyrelsen Västra Götalands län. (1996). *Värdebeskrivning för riksintresse för kulturmiljövården i Västra Götalands län Kambrosilurområdet (R 100)*. Beslutsdatum 1987-11-05. Revideringsdatum: 1996-08-27.
- Miljösamverkan Östra Skaraborg. (den 28 01 2025). Hämtat från <https://www.miljoskaraborg.se/privatperson/luften-du-andas/luftkvalitet/>
- SGU. (2025). *SGU kartvisare brunnar*. Hämtat från <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-brunnar.html>
- SWECO. (2023). *Statusrapport Falköpings mejeri. Bedömning av risk för föroreningsskada och föroreningssituation i mark och grundvatten*.
- Vatteninformationssystem Sverige. (den 02 05 2023). *Lidan - Tovarv till Falköping*. Hämtat från <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA16294763>
- WSP. (2016). *Västertull*.

Hantering av personuppgifter

De personuppgifter du lämnar hanteras och behandlas enligt dataskyddsförordningen (GDPR). De kommer att hanteras av såväl Falköpings mejeri ekonomisk förening, konsult AFRYS personuppgiftsbiträde, Falköpings kommun, Länsstyrelsen Västra Götalands län (Miljöprövningsdelegationen).

Du har rätt att få tillgång till alla dina personuppgifter som vi samlar in under samrådet. Du kan också kräva att dina personuppgifter tas bort om inte tillämpliga lagar och bestämmelser tvingar oss att lagra dina personuppgifter.

Du kan begära att få veta vilka uppgifter vi lagrar/behandlar om dig. Dessutom har du rätt att få personuppgifter blockerade eller borttagna, att invända mot behandlingen av dina uppgifter, att få felaktiga uppgifter korrigerade och att få dina uppgifter överförda till en tredje part.

Du kan korrigera faktafel i dina personuppgifter genom att skicka ett e-postmeddelande som på ett trovärdigt sätt visar felet. Du har också rätt att begära att få felaktiga personuppgifter korrigerade.

Du har också rätt att klaga hos din datatillsynsmyndighet i tillämpliga fall.

Om du har frågor eller funderingar om Falköpings mejeris hantering av personuppgifter kan du kontakta Falköpings mejeri:

Tel: 0515 – 72 32 50

E-post: info@falkopingsmejeri.se

Här kan du läsa mer om hur Falköpings mejeris konsult, AFRY, i egenskap av personuppgiftsbiträde hanterar personuppgifter: <https://afry.com/en/privacy-notice>

Om du har frågor eller funderingar om AFRYS hantering av personuppgifter, skicka ett e-postmeddelande till bolagets dataskyddsombud: privacy@afry.com. Det går också att skicka brev till följande adress:

AFRY AB
Box 1551
401 51 Göteborg